

Taxa postală plătită în nume No. 30523/1934
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Cluj, Str. Ion L. Pop

ROMANIA
50 bani-Posta

UJ KELET

ZSIDÓ NAPILAP

Director-Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő. Redactor responsabil-Felelős szerkesztő: Jámor Ferenc. Administartor delegat si girant responsabil-felelős igazgató: Schwartz Endre. Proprietar-tulajdonos: Fratinitas S. A. B. de Editura. Registrul publicatiunilor periodice No. 43. Dos. 889. 1938. Tribunalul Cluj, Secția III.
Szombat, április 27.
1940—5790. Niszán 18.
XXIII. évfolyam, 97. szám.

A katonai és diplomáciai helyzet

Norvégiára irányul a világ figyelve. A nyugati front hónapokon át tartó trespédésérteljes harci tevékenység váltotta fel. Norvégia hegyei között ütözködnek meg nap-nap után a német és a szövetséges csapatok. Az ottani hadihelyzet e pillanatban még nem teljesen áttekinthető. Nagy általánosságban megállapítható, hogy a német csapatok igyekeznek Trondhjem és Oslo között összeköttetést teremteni kettévágni Norvégiát, amelynek szegényes északi része maradna a szövetségesek rendelkezésére, míg déli részét, legfontosabb tengeri és légi támaszpontjaival együtt a németek uralnák. A szövetségesek viszont arra törekednek, hogy ezt a vonalat elfoglalva, izolálják a nyugati partvidék tengeri támaszpontjait megszálló német szárazföldi csapatokat, miáltal a flotta e kikötők tengeri bejáratait állja el.

A norvégiai harcokról Svédországon keresztül érkező jelentések nem mindig bizonyulnak megbízhatónak. Így ideelött jelentette Stockholm, hogy a szövetségesek visszafoglalták Bergent és Trondhjemot, utóbb pedig korábban bizonyult a Hamar visszafoglalásáról szóló jelentés. A hivatalos közlemények meglehetősen szűkszavúak, mert folyamatban levő katonai műveletekről van szó, amelyek súlyát és irányát a szembenálló felek végleges eredmények elérése előtt nem szívesen fedik fel.

A szövetséges csapatok partraszállása Norvégiában egyre tart. A németek aviatikai tevékenységük kikészítésére a szövetségesek kezben levő öblök és kikötők elleni ismételt légi támadások után igyekeznek megakadályozni a szövetséges csapatok felfejlődését. Utóbb egy francia alpesi vadászadosztály partraszállását jelentették, amely a hegyi hadműveletekre megfelelően ki van képezve és amelyetől azt várják, hogy a kanadai sízőkkel együtt megfelelő ellenfelet lesz a Norvégiában partraszállított, aránylag kisszámú, de technikailag kitűnően felszerelt és különlegesen kiképzett rohamcsapatoknak.

A diplomáciai fronton ugyancsak nagyfontosságú események zajlottak az utóbbi napokban. Első helyen kell itt megemlíteni Malsky londoni orosz követ ismételt tárgyalásait az angol külügyminisztériumban. A hivatalos jelentések szerint a megbeszélések az angol-orosz gazdasági kapcsolatok újra-felvétele körül folytak. Francia jelentés szerint azonban politikai körök felvetik a kérdést: nem került-e szóba ezeken a megbeszéléseken az Aaland szigetek problémája is. A Balti tengeren döntő fontosságú pozíciót betöltő szigetek ügye arra az esetre válna aktuálissá, ha Svédországot támadás érné. A szovjetsajtó egyébként az északi helyzettel kapcsolatosan valamennyire megváltoztatta hangját. Míg kezdetben helyeselték a norvégiai német akciót, utóbb az orosz lapok egyre „semlegesebb” magatartást foglalnak el. Egyik párizsi lap kivonatokat közöl a vörös hadsereg hivatalos lapjának a norvégiai helyzetéről írott cikkéből. A lap szerint a német csapatoknak nagy nehézségekkel kell megküzdeniük Norvégiában és ezen a vidéken a tengeri erőnek döntő fontossága van. A tengeri ütközetekben az angoloknak is voltak veszteségeik — mondja az orosz lap —, ők azonban könnyebben pótolhatják.

Az olasz-francia és olasz-angol sajtópótlama éle az utóbbi napokban mintha valamennyire csökkent volna. Az olaszok természetesen fenntartás nélkül szorosították magukat Németország északi vállalkozásával és az első oldalokon vastagbetűs címek alatt közlik a német hivatalos és félhivatalos jelentéseket. Másrészt viszont az olasz külügyminisztérium költségvetésének benyújtását alkalmával az eladó kijelentette, hogy „nem volna időszzerű ebből az alkalomból Olaszország külpolitikai helyzetét analizálni, a helyzetek állandó és gyors változása miatt.”
Olaszország — ugylászik — továbbra is szor figyelemmel kíséri ezeket a helyzetváltozásokat, de — egyelőre legalább is — meg akarja őrizni eddigi „nem-hadviselő”-i pozícióját.

Változatlan heves-séggel folyik a harc Trondhjem körül

Oslo körül erősítéseket kapott a német légiereő. Nyílt német városok bombázásával vadolják a németek az angolokat, akik adatainak minősítik a vádat

London, április 26. (Rador.) A légügyi minisztérium közli: A német hadsereg főparancsnokság egy közleményében azt állítja, hogy kedden éjszaka az angol légiereő megindította a korlátlan légiharcot olyan védetlen helységekre megtámadásával, amelyekben nem voltak katonai célpontok. Ez az állítás alaptalan. A Sylt-sziget elleni támadás a westerlandi repülő-

tér ellen irányult, ami különösen fontos katonai célpont s egyik legjobban védett központja a németeknek. Heide város ellen nem intéztek támadást. Ismeretes, hogy március 17-én ellenséges gépek bombákat dobáltak az Orkney szigetekre, amikor polgári személyek is voltak az áldozatok között.

Folytatódik Trondhjem körülzárása

Stockholm, április 26. (Rador.) A Reuter iroda jelentése szerint az „Aften Bladet” című svéd lap úgy értesült Trondhjemről, hogy habár elküszte a szövetségesek stankjeri előnyomulása, folytatódik Trondhjem körülzárása. Egész éjszaka folytatódott a harcok az előretolt angol egységek és a harcikosokkal felszerelt német csapatok között. A németeket támogatják az „USO” cirkáló ágyú s két torpedóromboló. A Nansoból jövő angol és francia csapatokra igen nehéz feladat hárul.

A németek elfoglalták Roeros helységeit

Stockholm, április 26. (Rador.) A Reuter iroda jelentése szerint német csapatok elfoglalták a Trondhjemtől 100 kilométerre délkeletre fekvő Roeros helységeit. Erős nyomást gyakorolnak a stoarens vasútállomás ellen, ami jelenleg szövetséges kezben van.

Az oslói szakaszon erősítéseket kapott a német légiereő

Stockholm, április 26. (Rador.) A DNB iroda közli, hogy a Nya Daglicht Alehandia oslói jelentése szerint számos norvég katonát, akik feladták a hiábavaló ellenállást, besorozták az oslói norvég rendőrségbe. A lap közli még, hogy az oslói szakaszon többszáz gép érkezésével erősítéseket kapott a német légiereő.

Hivatalos cáfolat norvégiai angol haderők megsemmisítésének hírével kapcsolatban

London, április 26. (Rador.) A hadügyminiszter hivatalos közleménye megállapítja, hogy azok a hírek, amelyek szerint norvégiai angol erőket részben megsemmisítettek s rendetlen visszavonulásra kényszerítettek volna, a tények meghamisításából származnak.

Háromezernémet katonaholttestét vetette partra a tenger az oslói öbölben

London, április 26. (Rador.) Hivatalosan jelentik, hogy a tenger vize az oslói öböl keleti partján 3.000 német holttestét vetette partra. Ezzel a hírrel kapcsolatban megemlítik, hogy április 9-ike, az első német partraszállás napja és április 22-ike között 26 csapattest és hadianyag-szállító német hajót ért és valószínűleg elsüllyesztett, több torpedóáldatlal.

Német cáfolat egy német vízirepülőgép norvég repülő által való birtokbavételéről

Berlin, április 26. (Rador.) Egy külföldi sajtóügynökség csütörtöki hírével kapcsolatban, amely szerint két norvég repülő érkezett volna Angliába egy német vízirepülőgép-

pen, melyet sikerült megszerezniök, vagy ellopniök a német légiereőtől, a DNB-ügynökség megállapítja, hogy ez a hír a képelet birodalomból való. A két norvég repülőnek nagyon rövid idő alatt egész csomó dolgot kellett volna elvégeznie; beszereznie a szükséges akkumulátorokat, csónakot kerítenie, mellyel megközelíthessék a vízirepülőgépet, norvég jelvényekkel cserélni ki a német jelvényeket, megszáritani a színeket, kitapasztalni egy hosszujáratu német repülőgép vezetési módját, — ami mind meglehetősen benyolult művelet, — majd felszállni és egyenesen Angliára repülni. Mindez talán lehetséges lett volna, ha a német vízirepülőgépeket minden őrizet nélkül hagynák, aminek feltevése is abszurd.

„A visszavonulás időszaka megszünt” — mondja Ruge norvég tábornok kiáltványában

London, április 26. (Rador.) A Reuter irodájának közlése szerint a következő kiáltványt intézte csapataihoz:

„A haza védelmében több, mint két hete teljesítitek kötelességeket. Egyes alkalomkor visszavonulásra kényszerültünk. Bármenynyire fájdalmasan érint is bennünket, mégis az ellenség kezére kellett hagynunk egyes területeinket. A legfontosabb, hogy keresztülről tudjuk vinni tervemet: időt nyerni addig, amíg a segítség megérkezik. Jó norvégieként harcoltatok, lankadatlan bátorsággal. Minden ember teljesítette kötelességét és ezáltal az egész világ tisztelgetőt kívátok ki. Köszönöm nektek.”

„A visszavonulás időszaka most megszünt. A szövetséges csapatok Norvégia északi részén, Toendelagnál, valamint ott vannak, ahol mi is tartózkodunk. Rajtuk kívül mások is utban vannak. Továbbra is hasonló bátorsággal és bizakodva folytassátok a harcot. Ismétlem: őrizzük meg egységünket és akkor győzelemre vesszük a harcot.”

„A szövetségeseknek a világ minden tengerre rendelkezésünkre áll a németektől okozott tűz kioltására”

Párizs, április 26. (Rador.) A péntek reggeli francia lapok a skandináviai helyzetet kommentálva, tartanak attól a veszedelemtől, hogy Svédországot is berántják a háboruba. A Matin szerint, ha Svédországot támadás érné, úgy a választ azonnal megadják. A szövetségeseknek a világ valamennyi tengerre rendelkezésükre áll a Németország által felidézett tűz kioltására.

Leon Blum a Populaire-ben rámutat arra, hogy a svédek minden emberileg lehető elkövettek a háboru kikerülésére, de Svédország elhatározása egységes lesz arra az esetre, ha rákényszerítik a háboru.

Az Excelsior azt írja, hogy Németország idegháboru visel Svédországgal ellen. Ez az ország tudja, hogy Franciaországtól és Angliától nem kell félnie, hanem kizárólag csak Németországtól.

(Folytatása az utolsó oldalon.)

Sportélet a háborus Angliában

Az angol labdarúgási szervezetek a háboru kitörése óta sok változáson mentek keresztül. A liga- és kupamérkőzéseket mingyárt az elején hagyták abba, helyettük azonban rövid idő múlva körzeti meccseket kezdtek játszani.

Ezek azonban, amint várható volt, a közönségre nem bírtak nagy vonzóerővel. Valóságos feltűnést keltett már, amikor az imént a Chelsea és Tottenham Hots-purs mérkőzésnek 14.000 nézője akadt. Ennek is az volt az oka, hogy Chelsea, az otthoni klub, ingyen jegyeket adott az „Exeter” cirkálóhajó legénységének és tisztjeinek. A tulajdonképpeni fő attrakció tehát a német „Admiral Graf Spee” csatahajó feletti győzők jelenléte volt.

Hogy 14.000 néző milyen nagy eredményt jelent a jelen háborus viszonyokban kitűnik abból, hogy más hasonló mérkőzéseken 9.900—8.000—6.000 és 3.500 néző volt csak. S bizony ezen eredmények sem volnának elérhetőek az Angliában oly népszerű futball „Poolok” nélkül. Ezek a „Poolok” a löversenyek totalizátorjaihoz hasonló alapokon vezetett hetenkénti meccs fogadások, amelyekre milliók helyeznek mindig kisebb-nagyobb tőteket.

De még ezeket is át kellett szervezni. A fogadási szelvényeket postán, nyomtatványképpen küldték széjjel, ami a postahivataloknak oly óriási megterhelést okozott, hogy a szétküldött szelvények számát most a háboru alatt némileg korlátozni kellett.

Az országban működő számos poolvállalat ezéért egyetlen nagy egység-poolba fogott össze, amely a szelvényeket most már nem postán küldi el, hanem a napilapokban nyomtatja ki. A közönség onnan kivágja őket és kitöltve a helyi gyűjtőüzleteknél nyújtja be, ahonnan nagy csomagokban szállítják tovább a liverpooli központba.

Legújabbban George Allison a híres „Arsenal” futbalcsapat menedzserje jött elő avval, hogy célszerűbb volna a heti sporteseményeket a szokásos szombat délután helyett vasárnap rendezni. Együttal azt ajánlja, hogy legalábbis a labdarugó mérkőzéseket folytassák le vasárnap a háboru tartama alatt.

A vita ma is már nagyban folyik a sajtóban és a klubokban.

Az indítvány ugyanis homlokegyenest ellenkezik az angol futball évszázados hagyományával, egyesek azonban mégis azt remélik, hogy a közönségre jó befolyást fog gyakorolni. Allison elsősorban a katonákra, tengerészekre és egyéb háborus tevékenységet folytató egyénekre gondol, akiknek mostanában inkább csak vasárnap van szabad idejük.

A terv ellen egyelőre még sok az ellenkezés, elsősorban éppen a futballisták között. Nem szabad ugyanis elfelejtenünk, hogy Angliában a vasárnapot a pihenés napjának tekintik, sportban és munkában egyaránt. És a játékosok nagy része itt profissionális.

Ami a vallási okokból folyó ellenkezést illeti a kérdést bizonyára meg fogják tudni oldani. Nem volt ugyszólván panasz, amikor pl. az angol rádió eddigi szokása ellenére, a hadsereg kedvéért nemrég vasárnapi tánccenét kezdett adni. De ha a sport kedvéért szünné meg a vasárnap a pihenés napja lenni az angol nép egy része bizonyára tiltakozni fog.

Mi több, a mérkőzések vasárnapra való áttevése szükségessé tenné a vasúti és autobuszforgalom teljes átszervezését, ami

VILÁG TUKRE

Arányokat katonai

Rador). A háború sajtóiban amely szerint a német katonai erők fokozódott Norvégiában. A németek az oroszok elleni támadást a szlovákiai

Y meg-munista

Rador). Az angol hírek szerint a német katonai erők fokozódott Norvégiában. A németek az oroszok elleni támadást a szlovákiai

Külgügyi

Rador). Malsky londoni orosz követ ismételt tárgyalásait az angol külügyminisztériumban.

A német

Rador). A birodalmi sajtó szerint a német katonai erők fokozódott Norvégiában. A németek az oroszok elleni támadást a szlovákiai

GER PUSZ-

London, április 26. (Rador.) Hivatalosan jelentik, hogy a tenger vize az oslói öböl keleti partján 3.000 német holttestét vetette partra.

esek világhírű

London, április 26. (Rador.) Hivatalosan jelentik, hogy a tenger vize az oslói öböl keleti partján 3.000 német holttestét vetette partra.

pedig sok olyan embert kényszerítene vásárnapi munkára, akinek a labdarúgáshoz tulajdonképpen semmi köze sincs. A változás az egész angol sportéletre is nagy kihatással volna.

Megkezdődött az angol lóversenyidény is. Tévesnek bizonyultak ama feltevések, hogy a háború káros befolyással lesz az angol lóversenysportra, mert úgy a Lincolnshire Handicap, mint a liverpooli Grand National akadályverseny minden szempontból vége nagy sikernek bizonyult. A liverpooli verseny éppenséggel nem maradt el a békebeli legjobb versenyek mögött és a verseny előtti napon teljesen lehetetlen volt a liverpooli szállodákban szobát kapni.

A pályán katonai egyenruhák persze mindenhol nagy többségben voltak, még pedig nemcsak a közönség között, hanem a jockey-k, tulajdonosok, trénerok és rendezők közt is. Rengeteg ismert urlovas jelent meg tisztai, vagy altisztai egyenruhában és Mervyn Anthony Jones, a győztes ló lovasa maga is külön szabadságot kapott ezredétől, hogy a nagy akadályversenyen résztvehessen. Meglepő egyébként, hogy Jones nem a lovasságnál, hanem a repülőknél teljesít katonai szolgálatot.

A háborús hátteret a Liverpool melletti antreei versenypályán a mindenütt látható légvédelmi óvintézkedések képezték. A szokásos kis mentőkoecikon kívül, amelyek megsérült lovakok segélyezésére vannak száma, ezekkel tüzőtőköcsök és nehéz mentőautók is álltak készenlétben minden eshetőségre. Mindenféle acélsisakos légvédelmi járőrök voltak szolgálatban.

A versenyen sportszempontból is elsőrangú teljesítményekkel dicsekedhetett. Bogskár, a győztes ló ideje csupán egyötöd másodperccel volt rosszabb az eddigi rekordidőnél, amelyet 1934-ben a Golden Miller nevű ló állított fel. Az induló 30 ló közül 18-an fejezték be a versenyt, ami a hihetetlenül nehéz akadályoknál az eddigi átlaghoz képest jó eredményt jelent, az első kört meg éppenséggel 25 ló fejezte be bukás nélkül.

A közönség elejétől fogva mindvégig rendkívül érdekes versenyt nézhetett, még ha az eredmény maga nagy csalódást is jelentett a fogadók számára. Bogskaron, Stalbridge lord győztes lován kevés tét volt. A legtöbb fogadást Kilstarra helyezték, amely közvetlen a verseny kezdetéig volt a közönség favoritja. Csak az utolsó néhány percben látszott, hogy egy másik favorit, a Royal Danieli viszi majd a legtöbb fogadást. A fogadási tétek együttvéve messze meghaladták az 500.000 font sterlinget, két favorit azonban egyáltalában nem is helyeződött.

Meglepő, hogy Stalbridge lord ilyen óriási fogadások közepette mindössze csak egy fél sillinget fogadott saját nyertes lovára, amelyért egyébként a fogadások 1:25-höz álltak. Stalbridge lord ugyanis maga eivéből sohasem fogad lóversenyeken és a fél sillingbe is csak azért fogadott, mert egyik trénerbarátja gunyolta lovát. A lord, aki a lovat maga trenirozta ekkor az illetővel trébából fél sillinges fogadást kötött.

A bookmakereknek persze minden okuk meg volt örülni a futam kimenetelének, annál is inkább, mert két nappal ezelőtt óriási összegeket kellett kifizetniük, amikor Quartier-Maitre, a favorit nyerte meg a lincolnshirei handicapot. Igaz, hogy a fogadók közül sokan pénzüket ismét elvesztették mielőtt még kézhez kapták volna, mert „dublókat”, vagyis páros fogadásokat költött a lincolnshirei Quartier Maitre és a liverpooli Kilsiar és Royal Danioli nevű favoritokra. Az utóbbiak pedig, amint láttuk nem helyeződtek.

Jellemző, mekkora népszerűségnek örvendenek a lóversenyek az angol nép légszélésebb rétegeiben még a háború alatt is. A liverpooli versenyek napján pl. irodákban és gyárakban az alkalmazottak magukkal hozták a munkába rádiókészülékeiket és mindenki teljesen természetesen vette, hogy a futam alatti „kritikus” negyedórán a munkát legalább is annyira csökkentsék, hogy a verseny tudósítást mindenki végighallgathassa. A Hawaii szigetektől pedig jelentették, hogy a kalandos utazás után ott véletlenül az nap horgonytvett „Maurotania” hajó legénysége rohamlőpésben sietett ma egyik újság szerkesztőségébe, hogy megtudja a verseny eredményét.

A Zsidó Távirati Iroda jelenti:

Anglia

Négy angol államférfi a palesztinai földvásárlási törvény visszavonását követeli

A lordok házában négy vezető tagja: lord Cecil, lord Litton, lord Neston és lord Snell, utóbbi a munkáspárt tagja, április 12-ről keltezett levelet intéztek a Times-hoz, amely a nagy angol konzervatív lap április 15-iki számában jelent meg. A levél így hangzik:

„Öfelsége kormányja jelenleg azon fáradozik, hogy érvénybe léptesse Palesztinában az 1939. májusában kiadott Fehér Könyv javaslatának egyik részét képező földvásárlási tilalmat és korlátozásokat. A kormány, mielőtt ilyen intézkedésekhez nyult volna, nem kérte ki a népszövetségi tanács előzetes hozzájárulását, annak ellenére, hogy a Népszövetségi mandátumbizottsága tagjainak többsége leszögezte a Fehér Könyv összegegyeztetettségét a mandátummal. Még a mandátumbizottság kisebbsége, beleértve a bizottság angol tagját is, gyökeres eltérést látott a Fehér Könyvben a mandátum értelmezésétől és csak abban az esetben volt azt hajlandó elfogadni, ha „a népszövetségi tanács nem fogad el tagadó álláspontot a Fehér Könyvvel szemben.” A mandátum-bizottság tehát erkölcsi kötelességévé tette a mandátarius hatalomnak, hogy a Fehér Könyv érvénybelépése előtt kikérje a népszövetségi tanács jóváhagyását. Ebben egyetértett még a mandátumbizottság kisebbsége is.

Am a háború lehetlenné teszi, hogy a kormány olyan politikát és olyan tevékenységet folytasson, mint békeidőben. Eppen ezért eljárását nem fogadhatjuk el tiltakozás nélkül.

A földvásárlási rendelkezések fajai és vallási megkülönböztetéseket érvényesítenek és egy olyan politikát kezde-

zsidó Commonwealth szövetségbe léphetne az arab államokkal és ebben a szövetségben az arab nemzet nagyobb egységet és függetlenséget élvezhetne, mint a multban.

Am öfelsége kormányja olyan politikát tett magáévá, amely megsemmisíti az összes alapokat és lehetlenné teszi a konstruktív terv megvalósítását. Csak akkor, ha az 1939. májusában közzétett Fehér Könyv szelleme és betűje eltűnik, válik lehetségessé a két sémita faj érdekében Balfour, Mark Sykes és Lawrence által kezdeményezett mű megvalósítása. Azok, akik a Fehér Könyv politikája ellen ismételtlen tiltakoztak, a jövőben semmiképpen nem érzik kötevé magukat a Fehér Könyv által.

A négy angol államférfi levele nagy feltűnést keltett az angol közvéleményben.

MEGHALT SIR OSMOND D'AVIGDOR GOLDSMID. Április 14-ikén, hatvankét éves korában meghalt londoni lakásán Sir Osmond Elym d'Avigdor Goldsmid, Henry d'Avigdor Goldsmid gróf unokája, aki III. Napoleon személyes barátai közé tartozott. Osmond Elymmel az angol zsidóság egyik legkiválóbb vezetője szállt sírba.

Sir Osmond Elym d'Avigdor Goldsmid 1877-ben született Bécsben. 1896-ban örökölte atyai nagybátyjának, Sir William Goldsmidnak vagyonát, aki utódok nélkül halt el. Királyi engedéllyel felvette a Goldsmidok előnévét. Hosszu ideig foglalkozott Kent grófság ügyeivel, amelynek területén birtoka feküdt. 1912-ben Kent seriffjévé nevezték ki. A világháború folyamán két katonai kitüntetést kapott és alezredesti rangot. 1934-ben ér-

elnöke, 1921-ben pedig a végrehajtó bizottság tagja lett. Többször volt a cionista kongresszusok alelnöke. A kongresszusokon a szervezési és gyakorlati munkáról tartott referátumokat. 1898-ban elkísérte Herzl konstantinápolyi, valamint palesztinai útjára, ahol II. Vilmos fogadta a cionista delegációt. Bodenheimer egy ideig a Keren Kajemet Lejiszrael igazgatója volt. Egyik fia, Fritz Bodenheimer professzor, Ussiskin veje, a héber egyetem természetrajz tanára és jelenleg, vendégként, az ankarai egyetem ad elő.

HUSZ ÉVES A PALESZTINAI TEXTILIPAR. A palesztinai iparosok szövetségének elnöke, Shenkar, egy sajtóértekezleten közölte, hogy a palesztinai textilipar husz éves multra tekint vissza. Ezen ipar évi termelése ma eléri az egymillió fontot, de 1939 folyamán szövégepek behozataláért egymillió 67 ezer fontot adtak ki. Husz éves fennállása alatt a palesztinai textilipar tízmillió font értékű árut termelt. Ezzel szemben a behozott kész textiláru értéke megközelíti a huszonöt millió fontot. 1920-ban Palesztinában öt kis textil-műhely működött, összesen husz kézi géppel. Ma a textilüzemek száma meghaladja a százat és 1100 modern villanyerőre berendezett géppel dolgoznak. A palesztinai textilgyárak gyapjut, lent, gyapotot dolgoznak fel és gyapjuszövetet, műselymet, kötött-szővött árukat állítanak elő. Klir gyáros, a palesztinai textilipar egyik uttorója, leszögezte a sajtóértekezleten, hogy a palesztinai textiliparban jelenleg nyersanyag-hiány mutatkozik, de fennáll a lehetőség annak, hogy magában az országban termeljenek nyersanyag utánpótlást. Palesztina egykor híres volt juhtenyésztéséről és ha újból sikerül a tenyésztést virágzóvá tenni, a textilipar felszabadulna a külföldtől való függőség terhe alól.

MEGSZÜNTETTEK A KÖZLEKEDÉSI TILALMAT SZINTE AZ ÖSSZES PALESZTINAI UTAKON. Hivatalosan közlik, hogy április 17-ikétől kezdődőleg felfüggesztették a palesztinai utakra érvényben volt éjszakai közlekedési tilalmat. A közlekedési tilalmat annakidején a zavargásokra való tekintettel léptették életbe.

MEGNYITOTTÁK A TEL-AVIVI HADASSA KÓRHÁZ ÚJ ÉPÜLETSZÁRNYÁT. A napokban nyitották meg a tel-avivi Hadassa gyermek-kórház új épületszárnyát, amelyben 70 ágynak van helye. Az új épületszárny 12 ezer fontba került. A Hadassa kórház gondoskodik Tel-Aviv orvosi szükségleteiről. A városi tanács legutóbbi ülésén a polgármester javasolta, hogy a város évi kétezer fonttal támogassa a Hadassát és egyben köszönetet tolmácsolja a kórház vezetőségének a trachoma elleni eredményes orvosi küzdelemért.

A KORMÁNY KIFIZETTE A TEL-AVIVNAK NYUJTANDÓ SEGÉLY ELSŐ RÉSZLETET. A kormány 33 ezer fontról csökkentette a tel-avivi városvezetésnek nyújtott át a tel-avivi városvezetésnek. Ez a csekk a Tel-Avivnak jóváhagyott 250 ezer fontos segély és hitel első részlete. A kölcsönt középületek építésére fogják felhasználni. Ezenkívül a város Tel-Aviv strandjának kiépítését, valamint a homok hegyek elhárítását tervezi. A munkálatoknál több száz zsidó munkás nyer foglalkoztatást.

Energia engedélyek

A cluji „Schul” Kendergyár a nemzetgazdasági minisztériumtól engedélyt kapott egy gőzkazán beállítására. Az engedély 25 évre szól.

Haász Artur, Sármasul (Cluj megye) részleges balmot tulajdonos engedélyt kapott egy 10 lóerős gőzmoztor beállítására. Az engedély 15 évre szól.

Gampe Dezső cluji vulkanizáló üzem engedélyt kapott egy kazán beállítására. Az engedély 25 évre szól.

Fizetésképtelenségek

Bácsenszky Emil cluji cég csődügyében a törvényszék — a csődvagyon felosztása után — a csődeljárást megszüntette.

Springer Ignác, szalontai cég csődügyében a törvényszék — a csődvagyon felosztása után — a csődeljárást megszüntette.

Capitol Mozgó

Vasárnap premier!
A legjobb ünnepi szennáció!

BENJAMINO GIGLI

a jelenkor legnagyobb éneke és MARIA CEB OTARI, a drezdai világhírű szoprán legújabb, gyönyörű filmje:

A bölcsoadal

ményeznek, amelyet az angol lelkiismeret már évszázadokkal ezelőtt elvetett. Felfogásunk szerint még megdöbbentőbb és elvetendőbb az, hogy az ilyen megkülönböztetéseket most akarják újból bevezetni a zsidó nemzeti otthon országába. A zsidóság számára Palesztinában biztosított jogoknak a korlátozása a legnagyobb mértékben embertelen ma, amidőn a zsidóság példátlan gyűlölet és hatalmas méretű üldözések védelme célpontra. Mi nem veszítjük szemelőli, hogy a zsidóság mandátumbeli jogainak feltétele az, hogy ezek a jogok ne menjenek a nemzsidó lakosság rovására. Am egyetlen bizonyítékot sem hoztak fel amellett, hogy a zsidók telepítési munkája valamelyes nemzsidó érdeket megsértett volna. Eppen ellenkezőleg, minden szempont azt bizonyítja, hogy a zsidó telepítő-munka mások érdekeit is szolgálta.

Ami pedig a korlátozó intézkedések végrehajtásának eszközeit illeti, sajnálatlanul kell megállapítanunk, hogy öfelsége kormányja magának követeli meg azt a jogot, hogy bírájává váljék saját ügyének. Lehetséges, hogy a tizenhét esztendővel ezelőtt megszüvegeztett mandátum nem felel meg az új idők követelményeinek. A királyi bizottság konstruktív tervet dolgozott ki, amely a mandátum befejezését tette volna szükségessé és öfelsége kormányja helyes érzékről tett tanúságot, amidőn ezt a tervet a népszövetségi tanács elé terjesztette. A kormány annakidején tiszteletben tartotta a Népszövetség tekintélyét. A királyi bizottság ezen javaslatát arra irányult, hogy a zsidóságot elegendő földhöz juttassák, amelyen a zsidó nép otthonot találhat és megteremtheti a zsidó állam alapjait. Egy ilyen

Lotte Weimarban. Thomas Mann új könyve, 347 lap, diszkót. 264 lej, Illyés Gyula: Lélek és kenyér kve 185 lej, M. K. Rawlings: Penny paradicsom fve 158, kve 198 lej Lepagenál Kvár. Postán utánvétellel. Kérjen jegyzéket.

demei elismerésül megkapta a bárói előnévet.

Osmond Elym, apjának hagyományát követve, a londoni szefárd hitközség keretében széleskörű zsidó tevékenységet fejtett ki és áldozatkészen támogatta a palesztinai telepítési munkát. 1921-től 1926-ig az Anglo-Jewish Association elnöke volt. Tagja volt továbbá a báró Hirsch által alapított ICA-nak, 1934-ben pedig, Leonard Cohn halála után, őt választják meg az ICA elnökévé. 1926-ban a Board of Deputies londoni helyicsoportjának élére kerül. Egészségi állapotának megrendülése következtében később visszalép a Board éléről. Mint a palesztinai Economic Board tagja, gyakorlatilag támogatta a cionista mozgalmat. Halála mély gyászba borította az angliai zsidó és nemzsidó társadalmat, amelynek Sir Osmond Elym egyik legnagyobb és legérdekesebb egyénisége volt. Sir Osmond 1907-ben feleségül vette a varsói Josef Landau Alice nevű leányát. Házasságukból két fiu született, akik közül az idősebbik, Henry Josef veszi át apjának örökségét.

Palesztina

MAX BODENHEIMER HETVENÖT ÉVES. A jisiv dr. Max Bodenheimer hetvenötödik születésnapját ünnepli. Bodenheimer dr. a cionista mozgalom egyik veteránja és Herzl Tivadar személyes barátja volt. Születésnapja alkalmából Tel-Aviv városa díszpolgárává választotta az öreg cionista harcost.

Dr. Max Izidor Bodenheimer 1865-ben született Stuttgartban és a nemzeti szocializmus uralomra jutásáig Kölnben élt, ahol mint jogi tanácsos és ügyvéd tevékenykedett. 1891-ben jelent meg első írása „Sziria és Palesztina, mint az orosz zsidóság menedékhelye” címen. 1894-ben alapította a hamburgi Gustav Tuch-hal együtt a kölni cionista egyesületet, amelynek első vezetői közé tartozott Dávid Wolfsohn is. Herzl fellépése után mindketten nagy lelkesedéssel csatlakoztak az általa megindított mozgalomhoz. Bodenheimer a németországi cionista szervezet

Benczel Béla cipőcája:

Előkelő angol ladyk és világhírű színésznők divatos szobrászává futott be egy fiatal targu-mucesi zsidó művész Londonban...

„A fegyverek között nem hallgatnak a muzsák”... Nagysikerű kiállítás Londonban, amelynek legszebb darabja a boldog anya szobra...

Targu-Mures, április 26. (Az Uj Kelet tud.) A történet, amelyet az Élet írt és amely mégis valószínűtlenül hangzik, mintha egy giccsre hajlamos regényíró csapta volna össze, tíz évvel ezelőtt Targu-Muresen kezdődik.

Az egyik marosvásárhelyi faszobrászművész, mint tehetséges kezdő az egyik helyi butorgyár részére, kisebb-nagyobb faragásokat csinált egy akkor 15 éves fiatal, ábrándozó szemű, szorgalmas gyermek, egy aggodó, korán egyedül és gyermekeivel magára maradt özvegyasszony, szép reményekre jogosító szeméfnéje.

A butorgyár meg volt elégedve a fiatal művész-iparos munkájával, ahhoz mérten megfelelően is dotálta, de az ifjú művész helyi sikereivel párhuzamosan nőtt az aggodalma a boldog anyának, aki gyakran azon kapta éjszakánként rajta fiát, hogy agyagból, lázasan, egy piszlakoló fény kontúrjai mellett, ismeretlen távlatokból kiessillámlott nő alakoknak adott, akkor még halvány és erőtlén életet.

Az első Herzl szobor

A marosvásárhelyi anya aggodalmait valóra válták. Koni, illetve az akkor még Kohn Miklós, egy marosvásárhelyi kis vendéglő tulajdonosnőjének, özvegy Kohn I. nének fia, egy szép napon anyja elébe állított és közölte vele, hogy a butorfárgásokból összetakarított pár ezer lején külföldre megy. Egyelőre tanulni fog, nagy mesterektől élő művészeknél, de nem fog megelégedni a halhatatlan művészek muzeumi kincseiről sem. Ha nem sikerül elhelyezkednie, haza jön, de ha véletlenül kinn is meg fogja tudni keresni a mindennapi kenyérré válót, akkor ott marad és csak látogatába jön haza.

Hiába volt az aggodó anya minden könyve és reabeszélése. Koni Miklós, aki még a várostól való bucsujaképpen megcsinálta élete első nagyobb szabású portréját, Herzl Tivadar, a nagy cionista vezér mellé szobrárt egy zsidó egyesület székháza részére, amely ma is ott áll az egyesület előcsarnokában, egy áprilisi szeszélyesen változó időjárású napon, felült néhány ezer lejjel és egy utlevéllel a zsebében a vonatra és elutazott külföldre.

Ez pontosan tíz évvel ezelőtt történt... És most tíz év után, többszörösen megcenzurázott hatalmas londoni csomagot kézbesített ki a posta az aggodó marosvásárhelyi anyának, aki azóta sem látta, csak fényképen fiát.

A paksmetából egy tizoldalal levél és néhány előkelő angol folyóirat, a „Sketch” számai hullottak ki, amelyeknek néhány oldala meg volt piros ceruzával jelelve.

Ahogy egy karrier elindul
Az előzményeket a boldog, de még mindig nem maradéktalanul nyugodt anya elbeszéléséből tudom meg.

Koni Miklós, aki ma London egyik legismertebb szobrásza és akiről legutóbb egy amerikai nagy művészeti lap azt írta, hogy a világ egyik legtehetségesebb szobrászának tartja. Marosvásárhelyről Budapestre indult. Itt be akart iratkozni a Szépművészeti Főiskolába, ahol azonban nem akarták felvenni. Néhány reménytelen nap után, amely vigasztalan kilincselésekből állott, Koni Miklós pénze utolsó maradványával Bécsbe ment át, ahová egy ajánlólevelet vitt.

A bécsi indulás

Az ajánlólevelet egy marosvásárhelyi újságíró írta, régi ismerőséhez egy akkor Bécsben élő budapesti származású újságíróhoz, Pereszlényi Pálhoz, aki az egyik bécsi lap szerkesztőségében dolgozott és egyenakkor a legelterjedtebb magyar színházi lapot tudósította.

Pereszlényi szívesen fogadta a fiatal szobrászt, akit rögtön elvitt egy színházi főpróbára és lapja részére karrikaturákat rajzoltatott vele.

Indulónak ennyi is elég volt. A fiatal erdélyi művész megkeresett a lapnál anynyit, amennyi a mindennapi kenyérhez elegendő volt és egyidejűleg megismerkedett a legelőkelőbb bécsi művészekkel is, akik portré megbízatást adtak neki. Lassan-lassan megminta Darvas Lilit, Reinhardtót, Pataky Kálmánt, Beregi Oskárt, az akkori Bécs leghíresebb művészembereit, akik a maguk rendjén beajánlották a fiatal erdélyi művészt ismerőseiknek is és rövid néhány hónap múlva, az akkor már Koni Miklós művésznevet viselő fiatal erdélyi művésznék, Bécs legelőkelőbb városnegyedében, a Kaertner strassen volt műterme.

Néhány évig élt Bécsben Koni Miklós, ahol sok erkölcsi, de talán kevesebb anyagi sikere volt és közvetlenül az új rezsim bekövetkezése előtt tette át székhelyét Párizsba, ahova egy párizsi bankárismertőse hívta, akinek szobrárt Bécsben mintázta

meg. Párizsban nagysikerű kiállítást rendezett a fiatal erdélyi szobrász, amelynek szép sajtókritikája volt, hogy onnan pár hónap múltán egy londoni barátja hívó szavára, az angol fővárosba költözzön.

Kétévi szakadatlan munka, egy tavalyi őszi és egy idei tavaszi hatalmas kiállítás anyaga és egy tízéves művészkariertől különböző etappjainak mérlege tárul ki a marosvásárhelyi anyának küldött levélből és előkei lapkivágásokból.

A londoni sikerek

Leveléből kitűnt, hogy Koni Miklós az utolsó hónapokban megminta a londoni felső tízezer legismertebb hölgytagjait: Diana Wynardot, a világhírű angol drámai színésznőt és filmsztárt, az angolok Darvas Lilijét, Princesse Nataly Palyt, egy előkelő angol lord feleségét, aki Pál egykori orosz herceg legkisebb leánya, Irma Weikersheim hercegnőt, egy Angliába szakadt osztrák királyi hercegnőt, Lady Oran moret, Lady Rose Payet az angol királyi udvar első udvarhölgyeit, de legnagyobb sikere Marei Anderson, a mulatt száрма-

VASÁRNAP RENDKÍVÜLI PREMIER A

Select Mozgó-ban
A filmvilág két legszebb és legkedveltebb sztárja:
Linda Darnell és Tyrone Power
együtt szerepelnek
Az ezüst róka
nagysikerű vigjátékban. Főszerepekben:
William Warren és Binnie Barnes
MŰVÉSZI ESZKÖZÖKKEL SZORAKOZTATÓ POMPÁS FILM!

Zárt teremben, egy helyben állva képezik ki a jövő francia pilótáit

Amikor a pilótát az igazi gépről visszavezénylik a szobágra

Párizs, április hó

— Emelkedjék kétszáz méter!... — utasítja az oktatótisztt a pilótanövendéket...
— Jó volt... Most kanyarodjék balra!...
Elég!... Most oldalszelet kapott: mit csinál?... Rendben van: szálljon le!... Hohó! Ember, vigyázzon... Tuláságosan nekifordult a földnek!... Igen... így jobb... Na, lenn vagyunk... Kiszállhat!...

A repülőgép buraja, mely eddig tökéletesen eltakarta a pilótát, most felnyílik és mosolygó fiatalember ugrik ki belőle.

Ez a repülőgép azonban nem a foltosra festett „légvédelmi színű” hangárok előtt landolt, melyekre az ablakon át éppen kilátni, hanem egy zárt terem közepén: Egy tanteremben, melyből „repülése” alatt ki sem mozdult.

A modern pilóta-kiképzés egyik zseniális segédeszköze ez a szárazföldi repülőgép, ez

a fantázia-bombavető, melyet Link nevű amerikai feltalálója után „Link-trénernek” neveznek, s amelyet ebben a francia pilótaiskolában, melybe a hadvezetőség külön engedélyvel jutottam be, szintén felszereltek.

A tapasztalatok szerint a legtöbb balesetet a repülő-ujoncok éppen akkor okozzák, amikor kicsit már biztosan kezdi érezni magát a levegőben... Nos: eltekintve attól, hogy benzinen, anyagban, tönkretett gépekben is nagy megtakarítást jelent, a Link-tréner valószínűleg sok fiatal pilóta életét tartotta már meg, nem is beszélve arról, hogy a kiképzés maga szinte a tökéletességig emelkedik a révén.

A terem tele van hihetetlenül fiatal, kék-

egyenruhás katonákkal: a francia aviatika legfrissebb utánpótlásával.

— Ki következik repülésre? ... Gyerünk!... Beszállni!...

A következő leendő Guynemer, vagy Garros már mászik is be az ülésbe. Amikor elhelyezkedett, két füle telefon-fejhallgatót tesz és magára hajtja a pléh védőburát.

A beszelgetés abbamarad. Csend ül a helyiségre...

— E percben a pilóta már semmit sem lát a külvilágból — magyarázza az oktatótisztt. — A bura alatt lámpája csak kormányát és műszereit világítja meg. Telefonon kapja a parancsot és úgy hajtja végre, mintha ezer méter magasban repülne... A kormánytól, sebességmérőtől, magasságmérőtől, variómétertől, anemométertől s a többi műszertől mind külön-külön huzal vezet az oktatótisztt asztalára... Minden manővert, melyet a gépben ülő pilóta végrehajt, tízedmásodpercnyi pontossággal jeleznek a tiszt asztalán álló ellenőrző műszerek...

A kanyarokat, emelkedéseket, bukórepüléseket érdekes grafikonra rajzolja fel automatikusan egy széles papírszalagra. Erről le lehet olvasni a gép minden mozdulatát, a pilóta minden gondolatát... A grafikon azután elteszik... Mint az iskolában a dolgozatokat...

— Milyen magasban repül? — kérdezi a tiszt telefonon a gépet.

— Négyezer méter — hangzik a válasz.

— Ellenséges célpont a folyó partján!

Bukórepüléssel támadjon!

A gép, amely igen elmés szerkezet csúcán

A HAZZÓ FOGPÉP

zása világhírű amerikai operaénekesnő portréjával volt, amelyről hasábkokat írtak az angol lapok.

A „Sketch” London egyik legelőkelőbb színházi és művészeti lapja oldalas riportot és intervjút csinál a fiatal marosvásárhelyi művészettel munka közben és legkisebb jelzője ez „the famous hungarian sculptor” a híres magyar szobrász, akit az egész kontinensen jól ismernek.

A cenzurahivatal illetékes tisztviselője, aki a lapkivágásokat átvizsgálta, valószínűleg hiába betűzte a nagy angol lap oldalas cikkének keresztüli írt néhány magyar sort, amelyet a szerető fiu írt dedikációképpen az aggodó anyának: „Szeretett drága Édesanyámnak, fiától, aki csak érte dolgozik...”

De nem is a cenzurának íródott ez a néhány reszkető szó, hanem egy azóta gondjaiban megöszült édesanyának, aki könyvekkel és csókokkal áztatja a hatalmas angol újságlepedő minden oldalát, amely fia sikereivel foglalkozik.

A lapkivágások arról is beszámolnak, hogy Koni Miklós, az Angliába szakadt fiatal művésznék nagysikerű kiállítása volt pár héttel ezelőtt Londonban, amelyen kiállította az előkelő ladyk és világhírű művésznők portréi között egy könnyező öregasszony, könnyein keresztül boldogan mosolygó portréját, amely a lapok szerint a kiállítás legértékesebb darabja és egyben egy magasan ívelő művészkariert fordulópontja.

libeg a levegőben, most megbillen. Orra medrekén lefelé irányul...

A feltevés szerint ebben a pillanatban öthatszáz kilométeres sebességgel süvít a mélybe az ellenség felé.

A tiszt a grafikonot figyelve, stopperórával kezében számolja a másodperceket. A gép hirtelen felcsap, magassági kormányát behuzza, orra felemelkedik. Ez a sikerült támadás utáni néhány nehéz pillanat... Ujra el kell érnie bizonyos magasságot... Azután cikk-cakkban repülve igyekszik kijutni a légelhárító ágyuk tüzeiből... s mindent egy helyben állva.

De a Link-tréner a kanyarodásokon, bukórepüléseken kívül még más is tud!... Ventilátor-szerkezete is van, mely úgy megnyomja, ide-oda lengeti a gépet, mint a legvadabb északi szélroham. A kormányán ülő, külvilágot nem látó pilótának meg kell tanulnia viharban repülni...

Az illúzió tökéletes!... Az asztalon megnyomnak egy gombot, mire a gép váratlanul, erős széllel kap... A meglepett pilótának azonnal ki kell ezt pariroznia, vissza kell nyernie az egyensúlyát... A grafikon és a stopperóra állapítják meg: elég hamar és jól csinálta-e?...

Hányszor kerül utjal során a gép áthatolhatatlan, sötét felhőtömegbe, amelyben esetleg órákon át kell repülnie, csupán rádiójára és navigációs műszereire utalva... A pilótátudomány legnehezebb feladatai közé tartoznak ezek a „vak-repülések” s nincs erre jobb s főleg jobban ellenőrizhető gyakorlat ennél a Link-trénernél.

Igen gyakran megesik, hogy rossz előmenetelű növendékeket már az igazi repülőgépről visszavezényelnek a szobágra, sőt öreg tartalékos repülőket, akik régen nem ültek „nyerőgépben”, szintén megrepültetnek előbb, ebben a kacsalában forgó bombavetőben.

Zürichi árfolyamok (április 26.): Márka 178.37, holland forint 236.75, dollár 446.—, font 15.64, francia frank 8.86, olasz lira 22.45, pengő 79.50, dinár 10.—, lej 3.20, belgas 75.10.

„Karmel” ost. kősz. **PENSIO Budapest,**
Andrássy ut 43. Tel. 128.967. Modern kényelemmel berendezett szobák előre foglalhatóak.

HIREKVasárnap és hétfőn délelőtt 11 órakor
a ROYAL-ban**Nagy mágné
Schmeling—Joe Louis**

boxmérkőzés.

Journalok

és WALT DISNEY színes

Micky-Naus-ok

Lej: 12—19.

**Fischer József dr.
és Rózsa Mór palesztinai
beszámolóí**

A ZsNSz kolozsvári helyi csoportja és a kongresszusi hivatóság által rendezett miting keretében számoltak be csütörtökön este palesztinai utjuk tapasztalatairól és élményeiről Fischer József és dr. Rózsa Mór. Rendkívül népes hallgatóság gyűlt össze a kongresszusi hivatóság óvodájának nagytermében, hogy meghallgassa a két zsidó közéleti férfi beszámolóját.

A mitinget Gottlieb József helyi csoport elnöknek bevezető szavai nyitották meg, majd Rózsa Mór emelkedett szólásra. Háromnegyed óras meleg és közvetlen beszédében annak a palesztinai látogatónak a tapasztalatait közölte a hallgatóságnak, aki első ízben keresi fel az országot. Szemléltető képet nyújtott a palesztinai élet különböző megnyilvánulásairól és a gyakorlati ember szemzöngéből véleményezte az országépítést, az emberanyag, az életnivó, a gazdasági lehetőségek kérdését. Beszámolóját a hallgatóság igen nagy tetszéssel fogadta.

Ezután Fischer József dr., volt parlamenti képviselő, tartott nagyszabású, határos beszámolót. Tolmácsolta a palesztinai Jewish Agency üdvözlését az erdélyi zsidóságnak és méltatta azt a meleg érdeklődést, amellyel a palesztinai jövés és főleg vezetői az itt élő zsidóság életkérdéseit és sorsa iránt viselkednek. Ezzel kapcsolatos hangsúlyozta a jövés és az erdélyi zsidóság közötti szorosabb kapcsolat kiépítésének szükségességét. Palesztinai útja, amelynek során alkalmát volt tárgyalni az összes zsidó vezetőfórumokkal, kísérlet volt ezen kapcsolat kiépítésére és ezt a kapcsolatot a jövőben is istápolni kell. Ezután Fischer dr. az ország politikai helyzetét ismertette, kihangsúlyozva, hogy a palesztinai helyzet sok jelensége az általános világpolitikai helyzetből fakad és a mandátárius hatalom részéről a cionizmus útjába gördített akadályok végeredményben a politikai taktikázás következményei, amelyeket azonban a fog sodorni nemcsak a palesztinai zsidóság elszánt ellenállási akarata, de a zsidóság által megteremtett mű belső lendülete, sőt magának az angol világbirodalomnak a permanens érdeke is. A földvásárlási törvény — mondotta — nemcsak a zsidókat, nemcsak a földjeiket eladni nem tudó arab fellahokat készítette ellenállásra, de nyugtalanítja magukat az államokat is, amelyek a tökeszerzési lehetőségektől elzárta arab gazdaság fejlődését féltik ettől a törvénytől. A törvénynek az volt a célja, hogy a zsidókat akadályozza cselekvési szabadságukban, ehelyett azonban az arabokat zárta gettóba. A földvásárlási törvény ellen folytatandó harc módjait ismertette Fischer dr. áttért a jövés belső helyzetének vizsgálására és kiemelte, hogy bár a jövés különböző rétegeinek megnyilatkozásait a kritika szabadsága jellemzi, a munkafegyelem, a szolidaritás soha nem volt nagyobb, mint ma. Előadásának második részében rámutatott a palesztinai zsidó mű jellegzetességeire, méltatta a palesztinai munkásság szervezetszégét és történelmi szerepét az országépítésben, ismertette a gazdasági helyzetet, az elhelyezkedési lehetőségeket. A tartalmas és mindvégig érdekesítő beszámolóért a hallgatóság igen melegen ünnepelte az előadót.

A mitinget dr. Weinberger Mózes főrabbi lendületes és emelkedett szellemű szavai zárták be.

— **II. KÁROLY KIRÁLY ÖFELSÉGE A LAPUSNAI VADÁSZKASTÉLYBA TETTE AT SZÉKHELYÉT.** Bucarestből jelentik: öfelsege udvari hivatala közli 20. számú közleményével: Az udvari marsalli hivatal közhírré teszi a következőket: öfelsege II. Károly király kegyeskedett székelyét április 26-tól kezdődőleg áttenni a lapusnai vadász-kastélyba.

— **Ünnepi prédikáció.** Hétfőn, pészach hetedik napján délelőtt 11 órakor a Paris ucai nagytemplomban Glasner Juda rabbi ünnepi beszédet tart.

— **Idegen állampolgárok kötelesek fényképezőgépeket beszoigálatni.** Temesvárról jelentik: A rendőrség felhívást intézett a város területén élő valamennyi külföldi állampolgárhoz, hogy a birtokukban lévő fényképezőgépeket es esetleges fegyvereiket a legközelebbi időben belüli szolgáltatásuk be a rendőrségnek. A rendelkezés ellen vétőket a legszigorubb büntetéssel sújtják. — A rendőrség ugyancsak felszoitotta mindama gépkocsik tulajdonosait, amelyek más városbeli rendszámmal vannak ellátva és huzamosabb ideig tartózkodnak Temesváron, hogy mielőbb jelentkezzenek a rendőrség közlekedési osztályán. A rendőri közegek a jövőben az uccán fogják feltartóztatni az idegen rendszámú gépkocsikat és ha tulajdonosuk nem tudja érkezését, illetve jelentkezését igazolni, akkor a kocsival együtt előállítják a rendőrségre.

— **A Concordia klub tagjainak figyelmébe.** Értesítjük tagjainkat, hogy működésünket régi helyiségeinkben (Savoy kávéház felett) újból megkezdtük. Húsvéti vacsora, pászka kávé és fekete kapható.

— **Tíz napi haladékok kaptak az idegenek a löfegyverek és fényképezőgépek beszoigálatására.** Bucarestből jelenti a Rador: A beüggyminiszter újabb közleményt adott ki az új idegenekre vonatkozó intézkedésekről. Tíz nappal meghosszabbították az idegenek számára a fegyverek és fényképezőgépek beadására adott határidőt. A fegyvert és fényképezőgépet áruoló üzletek engedélyeit felül fogják vizsgálni.

— **Háromhavi fogház négy kiűtött fog miatt.** Temesvárról jelentik: Petcov Velimir temesvári munkás ez év őszén az uccán megtele haragosát, Niess Jánost és megtámadta. A gyenge szervezeti ember nem tudott védekezni támadójával szemben, aki véresre verte és négy fogát is kiűtötte. Niess orvosi látéletet készített sérüléseiről és ennek alapján bünvádi feljelentést tett támadója ellen. Petcov ügyét tegnap tárgyalta a járásbíró és a vádlottat háromhavi fogházbüntetésre ítélte, valamint 3500 lej kártérítés fizetésére kötelezte. Petcov fellebbezést jelentett be a súlyos ítélet ellen.

— **Buzát és tüzifát vásárolhatnak a helyi hatóságok a lakosság részére.** Bucarestből jelenti a Rador: Ghelmegeanu belüggyminiszter miután értesült arról, hogy az ország egyes részeiben hangsúlyozottan érződik a szükségleti cikkek hiánya, referátumot készített a minisztertanács számára, amelyben gyors orvoslatot kért. A minisztertanács április 25-iki ülésén a belüggyminiszter előterjesztésének meghallgatása és megválygálása után a következőket határozta el: Felhatalmazza a helyi közigazgatási szerveket, hogy a szükségesség megválygálása után a költségvetésük által nyújtott lehetőségeken belül buzát és fát vásároljanak a lakosság szükségleteinek biztosítására. Intézkedniök kell, hogy az e célra felhasznált összegek visszatérüljenek és hogy a költségvetés előirányzatainak megfelelően legyenek azok felhasználva.

A Magyar Színház műsora:

Április 28-án, vasárnap d. u. 3 órakor:

Zalmbéri Zsombéri szépasszony
Olcso helyárrakkal.Déltűn 6 órakor: **Pozsonyi lakodalom**Este 9 órakor: **Aranymadár**Április 29-én, hétfőn délelőtt 11 órakor: **Dömögő Dömögő**
Gyermekelőadás nagyon olcsó helyárrakkal.Déltűn 3 órakor: **Puszti szerezád** Olcsó helyárrakkal.Déltűn 6 órakor: **Handabanda**Este 9 órakor: **Pozsonyi lakodalom**Április 30-án, kedden déltűn 3 órakor: **Hazudik a muzikászó** Olcsó helyárrakkal.Déltűn 6 órakor: **Aranymadár**Este 9 órakor: **Pozsonyi lakodalom**Május 1-én, szerdán déltűn 3 órakor: **Tul a Nagy Krivánon**
Olcso helyárrakkal.Déltűn 6 órakor: **Pozsonyi lakodalom**Este 9 órakor: **Aranymadár**

— **A szabaddfűrés első áldozata.** Temesvárról jelentik: A Bega-kikötő vánházánál tegnap egy fiatalember holttestét fogták ki a vízből. Személyazonossági irataiból kiderült, hogy Jenei Lajos 26 éves kisperegi legény a Bega első tavaszi áldozata. Jenei a szokatlan meleg miatt a víz partján megakart mosdani, de elvesztette egyensúlyát, a folyóba zuhant és megfulladt. A holttestet hozzátartozói szűlfalujába szállítják, hogy ott temessék el.

— **A borbélyüzletek zárórja a húsvéti ünnepek alatt.** Bucarestből jelentik: Mivel Szent György napján a borbélyüzletek nyitva tartottak, húsvét másodnapján déltűn zárnak, harmadnapján pedig délelőtt. Május elsején minden üzlet bezár, a gyárak nem működnek, piacok sem lesznek. Bucaresti főpolgármesterének rendelete szerint húsvét másodnapján a piacok rendszeresen működhetnek, szerdán azonban teljes munkaszűnet van.

— **Aranylakodalom.** A pészach ünnepek másodnapján ünneplő jó egészséggben Kolozsváron, a Decebal ut 28 szám alatti lakásán Kremer Ignác kereskedő és neje, született Goldstein Cecilia ötvenéves házassági évfordulóját. Kremer Ignác negyvennyolc év óta lakik városunkban. Vallásossága és készséges jótékonyága miatt köztisztelőnek örvendő polgár, számos egyesületnek vezetőségi tagja, a Sasz Chevrának megalakulása óta vezető férfja. Hét gyermeke és négy unokája, továbbá nagy baráti kör veszt részt a családi örömben. Legidősebb fia: dr. Kremer Armin bucuresti orvos, az erdélyi cionista mozgalom egyik uttörője, második gyermeke Kremer Bernát, a Constructio villanyvállalat beltagja, továbbá Emma (Bucurestiben), Béla (Amerikában), Lajos (a Constructio cégjegyzője), Endre (Johannisburgban) és Irénke (Cluj). Az aranylakodalom alkalmából eddig is sokan meleg üdvözlésükkel kezték fel a jubiláló házaspárt.

Chevra Kadisa Orth., Cluj.
No. 60/1940.**Aviz**

Alegerea Comitetului a Reuniunii Orth. Chevra Kadisa s'a fixat pe ziua de 26. Mai a. c. ora 3 p. m.

Lista nominală a membrilor cu drept de alegere este afișată în localul oficios a Reuniunii și în bisericele mai mari.

Toți membri, care sunt în restanță cu plata cotizației față de Reuniunea noastră, intrucât își vor achita restanțele până la 5. Mai a. c. vor fi trecuți în lista membrilor alegători.

Tot asemenea până la data de mai sus se pot înainta reclamațiuni privitor la lista nominală alegătorilor afișată.

Cluj, la 21. Aprilie 1940.

Indescriabil
secretar. Iuliu László
președinte.Orth. Chevra Kadisa, Cluj
No. 60/1940.**Értesítés**

Az Orth. Chevra Kadisa tisztujtó választása f. évi május hó 26-án déltűn 3 órára tüzetett ki.

A választási joggal bíró tagok névjegyzéke az Egylet hivatalos helyiségében és a nagyobb templomokban van kifüggesztve.

Mindazon tagjaink, akik egyletünkkel szemben bármely címen hátralékban vannak, amennyiben hátralékaikat f. évi május hó 5-ig kiegyenlítik, a névjegyzékbe pótlólag fel lesznek véve.

Ugyancsak ezen időpontig adhatók be a kifüggesztett névjegyzékekkel kapcsolatos fesszólamások is.

Cluj, 1940. április 21.
Olvaszatlan
titkár. László Gyula
elnök**Biró Vencel:
Történeti rajzok,
A régi Transsylvania,
Cluj, 1940.**

Az erdélyi magyar történet-kutatás egyik kiválósága, dr. Biró Vencel, a piaristák rendfőnöke. Mindennapos oktató munkája mellett arra is marad ideje, hogy régi levéltárak mélyéről felhozza s a tudós szigoruan bírále szemével megválygálja azokat a kéziratot és leveles emlékeket, amelyekből értékesen lehet összeállítani a még mindig csak hiányosan feltárt erdélyi mult egyik-másik korszakát.

Biró Vencel több évtizedes történeti munkája során mindig Erdélyre foglalkozott, sok szeretettel, melegséggel és nagyon széleskörű tájékozottsággal. Kutatásai során néha olyan adatokra is bukkant, amelyek éppen az erdélyi zsidóságot érdekelik. Ezek mellett azonban elhaladt anélkül, hogy műveiben legrögiztette volna őket, mert hiszen általános érdeklődési körén természetesen kívül estek ezek az erdélyi zsidók multjára vonatkozó adatok. Egyik régebben megjelent munkájában mégis jelentős adatot közöl s megadja az utat, amelyen továbbhaladva, majd az erdélyi zsidó történet-kutatás értékesen továbbhaladhat. Az erdélyi követeknek a török portán kifejtett működését ismerteti említett művében a szerző s követi jelentések meg a fejedelmi utasítások szövegeiből megállapítja, hogy a konstantinápolyi „erdélyi házbán”, az erdélyi követnek, a Kapithának szolgálatában egy erdélyi zsidó is állott, aki értékes szolgálatai miatt a fejedelemtől abban a nem kis kitüntetésben részesült, hogy előregedése idején házat vettek neki Konstantinápolyban. A zsidó sors tragikumata aztán, hogy mint folytatódik ez a kedves történet: a zsidó diplomáciai tisztviselő házikója, amely egyben nyugdíja is volt, egyik konstantinápolyi tüzvész alkalmával perig égett.

A régi Transsylvaniairól szóló „Történeti rajzokban”, mely épp most jelent meg a kolozsvári Minerva könyvkiadónál, Biró Vencel több apró tanulmányát közli. Báthory Istvánról, aki erdélyi fejedeleme és lengyel király volt, Jósika István kancelláról, Teleki Pálnéről és a régi erdélyi élet más jelentős szereplőiről szólnak ezek a tanulmányok, eddig ismeretlen, kiadatlan dokumentumok alapján, amelyeknek felkutatása Biró Vencel érdeme.

Különösen érdekes és egyház történeti szokatlanul hangzó tanulmányt közöl az erdélyi pénzkölcsönzés kezdetéről, illetve a kamatról. Mingyárt azzal kezd tanulmányát, hogy „a pénzkölcsönzés emberies eljárás, ha azt igazságos szempontok vezetik. Megszorult emberek, vállalkozók ez uton megsegítésben részesülnek... a kamatszédés, vagyongyarapodás révén a kölcsönző is szorgalmának jutalmát látja”. A XVII. század kamatviszonyait s a velük kapcsolatos törvényes intézkedések ismertetése során előadja, hogy a kor egyik legismertebb és legnagyobb kamatos-kölcsön folyosítója éppen egy előkelő főúr volt. Gróf Apor István, a híres katolikus alapítványtevő és vezetőférfi, volt ez a századvégi „magánbankár”, aki 1676-ban Premiseli Sándor és Mardocheus Sámuel zsidóknak egy évre 10 arany kamatra száz aranyat kölcsönzött, ugyancsak 10 százalékra adott másoknak is kölcsönt s általában a 10 százalék kamatláb ezen az egész koron keresztül rendes kamatnak számított.

Érdekesen világítanak be a letűnt, távoli korba ezek az ujonnan feltárt adatok, amelyeket kellemes olvasmány formájában ad elő művében a tudós szerző.

(dr. m. l.)

**Ujonnan megnyílt
Bucures'iben**

Elegánsan berendezve, vis a vis a Hotel Princiaral, Str. Brezoianu 14. I. emelet.

Orth. Kóser Étterem
Klein (Aradról). Kitűnő erdélyi konyha.

Pontos és figyelmes kiszolgálás.

— **Dróse a cluji Zsidó Iparosegyletben.** Kedden, e hó 30-án, pészach utolsó ünnepnapján Glasner Akiba főrabbi a Poalé Cedek egyesület Barjitu ucai templomában délelőtt tíz órai kezdettel ünnepi szónoklatot tart.

Dr. Mandel Fordító Iroda Memorandum 24. Telefon 16-37.

— **A Szamos-tartományi Magántisztviselők Szakmai Szervezete kéri cluji tagjait,** hogy — tekintettel a május 1-i programra — szerdán, május 1-én, reggel pontosan fél 9 óráig mindannyian jelenjenek meg szervezeteünk helyiségében, Főter 11., II. emelet, hogy így a munkalégi hatóságokkal közösen összeállított programon részt vehessünk. Az összes cluji tagok megjelenése kötelező. A Céh elnöksége.

SZOMBAT, 1940. APRILIS 27.

Bucuresti
II. Károly
amely ar
geknél,
számú H
rendvéde
ve a II.
zett bün
be itköz
kezőket
1. szak
ségek, an
vatalos I
államrend
6., 7., 9.,
nek és a
bá a has
II. Károly
büntető
szakasza

Bucuresti
rend véde
egyes bi
megjelent
okolása a
„Az id
nek az o
összhangj
nek az in
vel, megt
békítő m
gatva min
jait, a ko
kedést tet
és szándék
a köznyug
lást juttat
lás, valami
államunk
hűségnyilat
cselekedete
nyertek m

Uránia
1.)
mi
a közism

Bucuresti
bukaresti la
kémkedési
diát, de a
élenken fog
Az utóbb
lagra kerül
gyobb vis
keltett, fő
Kloosterboe
alatt óriási
cras kis vá
nem messze
boer ebben a
földművesb
polgára lett
Egy negy
boer 200 ho
portóri karn
alig tudott i

féres
szagtanítá
Paragáz-oz
(Főp

Őfelsége széleskörű politikai amnesztiát adott

Milyen büncselekményekre vonatkozik az amnesztia

Bucuresti, április 26. (Rador.) Őfelsége II. Károly király törvényrendeletet irt alá, amely amnesztiát engedélyez olyan vétségéknél, amelyek az 1938 április 15-i 88. számú Hivatalos Lapbn közzétett államrendvédelmi törvény rendelkezéseibe, illetve a II. Károly király Őfelségéről elnevezett büntetőtörvénykönyv rendelkezéseibe ütköznek. A törvényrendelet a következőket mondja:

1. szakasz Azok a politikai jellegű vétségek, amelyek az 1938 évi április 15-i Hivatalos Lap 88. számában megjelent és az államrend védelmére vonatkozó törvény 6., 7., 9., 10., 14. és 15. szakaszaiba ütköznek és aszerint nyerne büntetést, továbbá a hasonló jellegű vétségek, melyek a II. Károly király Őfelségéről elnevezett büntetőtörvénykönyv 323., 324. és 329. szakaszaiba ütköznek, tekintet nélkül ar-

ra, hogy eljárás, vagy vizsgálat alatt állanak, vagy ítélettel lezárultak, amnesztia alá esnek.

2. szakasz. Annak megállapítása, hogy a vétség politikai jellegű és az említett törvényszakaszok rendelkezéseibe ütközik, a vonatkozó bünygyi iratok adatainak tekintetbevételével történik.

3. szakasz. A jelen törvényrendelet a kihirdetés és a Hivatalos Lapban való közzététel idejével egyidejűleg érvénybe lép.

4. szakasz. Mindazok a rendelkezések, amelyek a jelen törvényvel ellentétesek, érvénytelenekké válnak.

Kelt 1940. április 25-én. CAROL REX s. k. GH. TATARESCU miniszterelnök s. k., M. GHELMEGEANU belügyminiszter s. k.

Az amnesztia indokolása

Bucuresti, április 26. (Rador.) Az államrend védelméről szóló törvényben jelölt egyes büncselekményekre vonatkozólag megjelent királyi amnesztiarendelet megokolása a következő:

„Az idők teljes belső egységet kívánának, az ország minden fiának tökéletes összhangja által. Az ország kormánya, ennek az imperativusnak mély megértésével, megtette a kezdeményezést a belső békitő munka megvalósítására. Meghallgatva mindenki szavát és mindenki gondjait, a kormány sorozatos könnyítő intézkedést tett azok számára, akik tettesekkel és szándékaikkal a társadalmi renddel és a köznyugalommal ellentétes állásfoglalást juttattak kifejezésre. A magukbaszállás, valamint az Őfelsége a Király és az államunk jelenlegi rendje iránti isméteit hűségnyilatkozatok, amelyek sorozatos eszelekedetekben jutottak kifejezésre és nyertek megerősítést, arra készítették a

kormányt, hogy elkészítse a jelen tervezetet, az államrend védelméről szóló 1938. április 15-i törvény 6., 7., 9., 10., 14., 15., 24., 25., 28. szakaszaiban, valamint a II. Károly király büntetőtörvénykönyv amnesztiájáról. Ezek a büncselekmények: törvénytelenül tett eskük, félkatonai alakulatokban való részvétel, röpiratok ki nyomtatása vagy terjesztése, politikai propaganda manifesztációk végett, titkos egyesületek alakítása politikai eszmék terjesztésére, köztisztviselők, egyetemi hallgatók és középiskolai diákok politikai manifesztációkban vagy akciókban való részvétele, anyagi eszközök gyűjtése a törvénytelen ténykedés folytatására, a hatóság által keresettek vagy az államrend védelméről szóló törvény alapján elítéltek rejtegetése, bujtogatások, izgatások és más, a közrend elleni vétségek. A meglévő törvények érvényben maradnak.

őceanon. A szerencsétlenségen hatalmas összeget nyert Kloosterboer és „barátai”, akiknek szolgálatában állott.

Természetesen körömszakadtáig tagadja, hogy holland hajókról is küldött volna jelentéseket. Elismeri azonban, hogy idegen hajókról adatokat szolgáltatott ki. Be kellett ismernie, mivel az áruló leveleket elcsípték. Hozzáátette azonban, hogy mindazt, amit elkövetett ügyfelei iránti udvariasságból tette.

Kloosboer tulbuzgóságának köszönheti a vesztét. Be akarta bizonyítani a szomszédos országban lévő barátainak, hogy odaadó hívük. Ő volt az, aki segédkezett nyújtott a holland területen kényszerleszállást végző és a spykerbori erődítménybe internált két német pilóta elmeneküléséhez. Pénzt kölcsönzött nekik, hogy polgári ruhát vehessenek, majd egy Bremen nevű sofőrrel Amszterdamba vitette őket. A zuyderzeei gátnál azonban egy őrjárat feltartóztatta az autót és Bremen sofőr feljelentette Kloosterboert, akit fiával és néhány saintpancrasi barátjával együtt tartóztattak.

A vizsgálat során kiderült, hogy hat hónap óta működő szervezetről van szó, mely Kloosterboer irányítása alatt állott. Egy bizonyos De Boy nevű ácsmester időnként Amszterdamba és Rotterdamba utazott, ahol megszerezte az indulni készülő angol és francia hajók listáját. De Boy Kloosterboernek adta át értesüléseit, aki fia se-

Az emésztés krónikus zavarai

Az emésztésnek kicsiny, átmeneti zavarai súlyosbodhatnak és állandósulhatnak, krónikus betegségeké fajulhatnak, ha azokat elhanyagoljuk. Sok emésztési bajnak elejét veheti azáltal, hogy amint gyomorégést, bányadtságot, gyomornyomást, vagy más hasonló kellemetlen érzést észlel evés után, azonnal bevesz egy kis vízben egy fél kanálnyi Magnesia Bisurata. Ezt a savellenes szert hovatovább mind többen használják és nagy elterjedtségét annak köszönheti, hogy az rögtön megszüntet minden a gyomorsav túltengése által okozott emésztési zavart.

A Magnesia Bisurata semlegesíti a felesleges gyomorsavat, megakadályozza a meg nem emésztett ételek erjedését és ezáltal minden izgatással szemben megvédi a gyomor kényes hártját.

A Magnesia Bisurata kapható minden gyógyszerárban és drogériában 75.— lejtért, vagy nagyobb gazdaságosabb csomagolásban 110.— lejtért.

gítségével sifirrozott táviratban közölte azokat egy bellingwodi mezőgazdával. Ennek nem volt nehéz továbbadni a híreket, mert két farmja közül egyik német területen volt, ugy, hogy naponta ment át a határon.

A holland kormány nagy érdeklődéssel várja a vizsgálat további eredményeit, valamint azt, hogy az igazságszolgáltatás felelősségre vonja a kémiszervezet tagjait.

A kínai csapatok elfoglalták Honan-tartományban a japán katonai főhadiszállást

Kaifengben kitűzték a kínai nacionalisták lobogóját

CIUNKING, április 26. (Rador.) A Central News kínai távirati iroda jelenti, hogy a kínai csapatok villámtámadás után behatoltak Honan tartomány fővárosába, Kaifengbe. A kínai csapatok elfoglalták a japán katonai főhadiszállást. Az uccai harcok során a japánok súlyos veszteségeket szenvedtek. Allitóltag 96 japán tisztet és 1800 katonát megöltek. Az ütközetben részi vevő japán parancsnok is elesett. Csütörtök délután még hevesebben folytatódott a harcok, úgy a kaszárnyákban, mint a vá-

ros uccain. A japánok löszraktárait felgyújtották. A város falaira kitűzték a kínai nacionalisták lobogóját.

Este 2-3 sem Artin

A timisoarai városháza kötelezte az összes magánvállalatokat, hogy alkalmazottaikat szeptember 1-ig tűzifával lássák el

Timisoara, április 26. (Az Uj Kelet tud.) Az elmúlt hónapokban a szokatlanul kemény tél és az ismeretes közlekedési és szállítási nehézségek következtében a temesvári tűzifakereskedők nem tudtak eleget tenni az óriási keresletnek és a fa állandó áremelkedése ellenére voltak olyan időszakok, amikor a szélesebb tömegek egyáltalán nem tudtak fához jutni. A hatóságok, elsősorban pedig a városháza megkísérelte, hogy a vasutigazgatóságnál járjon közbe a város zavartaian faellátása érdekében, ez azonban nem vezetett eredményre és a fahiány egészen a melegítő beálltáig tartott.

A tapasztalatokon okulva, a városháza most elhatározta, hogy erélyes intézkedésekkel biztosítja már eleve a város zavartalannal téli faellátását. Még alig múlt el a tél, a városháza máris szigorú rendeletet adott ki, amelyben elsősorban az összes temesvári magánvállalatokat, gyárakat és üzemeket arra kötelezte, hogy ez év szeptember 1-ig valamennyi fizetett alkalmazottaikat lássák el megfelelő mennyiségű tűzifával. Kötelezte továbbá a rendelet a tűzifakereskedőket, hogy 1940 június havától kezdődően és július 15-ig bezáróan rak táraik befogadóképességének 50 százalékát töltse meg tűzifával, a mennyiség másik felét pedig szeptember 1-ig szerezze be. A fakeskedők kötelesek továbbá május 1-től kezdődően heti jelentést benyújtani a városháza gazdasági hivatalához, amelyben a faellátás pillanatnyi helyzetét közlik, illetve az egyéb tüzelőanyagok

beszerzési lehetőségéről számolnak be. A városháza egyuttal felhívást intézett a fogyasztókörönség ama részéhez, amely megfelelő raktározási helyiségekkel rendelkezik, hogy mielőbb lássák el magukat tűzifával, nehogy az esetleges újabb szállítási nehézségek majd tél idején zavart keltsenek a közönség faellátásában.

Május 1. — a munka ünnepe

Bucuresti, április 26. (Rador.) A „Munka és Jókérd” szervezetre vonatkozó törvény értelmében május elsején lesz a céhek kongresszusa és ez alkalommal ünneplik meg a munka napját is, annak a munkatervnek az lapján, amelyet a munkakamarák készítettek. Az ünnepekbe bekapcsolódik az egész ország valamennyi céhével, hogy május elsejét minél ünnepélyesebbé tegyék.

Cin szállódjaja BUDAPESTEN CONTINENTAL SZALLO
130 SZOBA MINDEN ÁRKATEGORIÁBAN ÉTTEREM-GARANCIA

Uránia Mozdó VASARNAPI KEZDETTEL SZENZACIÓS DUPLA MŰSOR!

1.) Stan és Bran, mint repülősök
a közismert amerikai komikusok leg-sikerültebb vigjátéka.

2.) Boris Karloff
minden képzeletet felülmúló izgalmas filmje:
Aborzalmak éjszakája

MŰSORON KIVÜL A LEGUJABB U. F. A. HIRADÓ!

Nagyszabású kémiszervezetet lepleztek le Hollandiában

Egy híres holland üzletember rendszeresen értesítette a németeket a kikötőkből kifutó angol és francia hajókról

Bucuresti, április 26. A Jurnalul című bukaresti lap számaiban az a szenzációs kémkedési ügyről, amely nemcsak Hollandiát, de a szövetségesek közvéleményét is élénken foglalkoztatja.

Az utóbbi időben Hollandiában napvilágra került kémkedési ügyek közül legnagyobb visszhangot a saintpancrasi-ügy keltette, főszereplője pedig egy bizonyos Kloosterboer nevű egyén, aki rövid idő alatt óriási vagyont szerzett. Saint-Pancras kis városka Groningue tartományban nem messze a német határtól. Kloosterboer ebben a városkában élt, ahol egyszerű földművesből a tartomány leggazdagabb polgára lett.

Egy negyedszázaddal ezelőtt Kloosterboer 200 holland forinttal kezdte meg exportőri karrierjét. Abban az időben még alig tudott írni, olvasni. Ma ezzel szemben

amerikai értelemben vett „businessman”, több idegen nyelvet beszél, tízezerforintos csekket ír alá és elválaszthatatlan elegáns Mercedesétől.

Hosszu ideig élvezte honfitársai rokonszenvét, akikkel szemben mindig nagyielkiesen viselkedett. Ha a tisztességes üzletek kielégítik, úgy a bünygyi krónika sohasem foglalkozott volna vele. Mohó pénzhűségében azonban azt vallotta, hogy minden eszköz megfelelő arra, hogy pénzzel tömjete tele a zsebeit.

Egy szép napon a rendőrség kiderítette, hogy Kloosterboer kivitelei engedélyeket hamisít és, hogy pontosan értesíti németország ügyfeleit a hajók beérkezéséről, de még inkább a kifutásáról. Cyantitják, hogy a saját árúit szállító hajók elindulását is jelezte, amelyeket valódi értéküket jóval meghaladó összegekre biztosított. Az ő munkájának tulajdonítják az „Alycon” francia gőzös megtorpedózását is, amelyet múlt év novemberében súlyosítottak el a gascognei öbölben. Az „Alycon” Kloosterboer virággyökereit szállította Buenos-Airesbe.

A szállítmányt 55.157 forintra, közel öt millió lejre biztosította. November 8. és 12. között az „Alycon” eltűnt az Atlanti

Lakás-féregtelenítéseket
szagtalanítással, garanciával eszközöl Paragáz-osztály, Str. Consiliul Național 3. (Főpostánál). Telefon 34-75.

gantisztvise-
lujl tagjait,
rogramra —
tosan fél 9
eg szerveze-
melet, hogy
közösen ész-
essünk. AZ
se kötelezo.

is a Hotel
I. emelet.
rem
yi konyha.
gálás.

lethben. Ked-
ünnepnapiján
dek egyesül-
delelőtt tiz-
tart.

emorandum

SPORT

Ötszáz szurkolóval jön a Crisana holnap Clujra

Oradea, április 26. Rég nem tapasztalt nagy érdeklődés előzi meg a Crisana vasárnapi kolozsvári szereplését az U ellen. Ez a mérkőzés, mely egyben a csoportbajnokság megnyerését is jelenti mindkét együttes részére, arra indította a Crisana szurkolóit, hogy teljes számban vegyenek részt ezen a sorsdöntő mérkőzésen. A Crisana a holnap déli gyorsan ötszáz szurkolóval jön meg városunkba. Az U ellen a következő összeállításban állnak ki: Pop I, Nagy-Záborszky, Pinteá-Torjoc-Martin, Ursan-Dallos-Pop II-Szilágyi-Pop II.

Az Universitatea csapata a következő: Boros, Medrea II-Jancovici, Szerény IV-Joia-Csákány, Taranu-Coman-Wieser-Medrea III-Coracu.

A pontban öt órákor kezdődő mérkőzést Boldy Zamfirescu bucaresti bíró vezeti.

A Szeged FC hétfői kolozsvári szereplése az Universitatea ellen későbbi időpontra lett elhalasztva.

A Román Kupa elődöntőjében holnap két mérkőzés lesz. Brailában: Rapid-FC Braila. Bucarestben: Venus-Sp. Studentesc.

A Haggibbor pályán vasárnap, román husvét első napján délelőtt 10 órai kezdettel Napoca-Haggibbor barátságos futballmérkőzés lesz, melynek győztes csapata 11 érmet fog nyerni. Az első forduló még az elmúlt ősszel játszották le és az 3:3 arányban eldöntetlenül végződött. Amennyiben ez a mérkőzés is eldöntetlen lenne, úgy a két csapat egy harmadik mérkőzésre fog kiállni. A mérkőzésen, mely iránt egyébként igen nagy érdeklődés nyilvánul meg, meg fog jelenni egy a Napoca, mint a Haggibbor vezetősége. Mindkét csapat egyben újabb szerzeményeket fog kipróbálni, kiknek neveit egyelőre nem akarják a nyilvánossággal közölni.

A Napoca vezetősége felkéri összes játékosait, hogy a Haggibbor elleni barátságos mérkőzésre való tekintettel vasárnap reggel 9 órákor jelenjenek meg a városi sporttelepen levő öltözőben.

Kirándulás Nagyváradra. A Haggibbor kedvezményes vonatos kirándulást rendez Nagyváradra. Indulás vasárnap reggel gyorsal, visszaindulás szerdán délután, érkezés Kolozsvárra szerda este. Jelentkezni lehet ma, szombat estig a Stadion sporttérletben és az Ideal fodrászüzletben (Select moival szemben), telefon 29-67.

A transilvaniaiak találkozó helye Hoffmann ort. étterme BUDAPEST, VI. ker. Révai u. 4. Andrásy ut sarok.

A CFR hivatalos valutaárfolyamai május hónapra

Bucuresti, április 26. A CFR vezérigazgatósága rendeletet adott ki, amelyben május hónapra a következő hivatalos valutaárfolyamokat állapította meg, a vasuti pénztárak számára:

arany svájci frank	70.12 lej
angol font (papír)	913.78 "
palesztinai font	917.86 "
egyiptomi font	940.14 "
dollár	227.79 "
svájci frank	51.19 "
francia frank	3.47 "
holland forint	120.96 "
belgas	38.72 "
török líra	133.31 "
olasz líra	9.98 "
márka	52.50 "
pengő	28.35 "
svédkorona	36.00 "
pezeta	20.29 "
escudo	5.65 "
cseh- és szlovák korona	5.01 "
lewa	1.76 "
dinár	3.20 "
drachma	1.70 "
zloty	19.95 "

A fenti árfolyamok május 1-től visszavonásig érvényesek.

Mikortól esedékes a vágott marhák utáni általános repülőtér. A nemzeti légi alap igazgatósága köriratot intézett a pénzügyigazgatóságokhoz, amelyekkel közölte, hogy a mézások által vágott szarvasmarhák után járó általános repülőtér csak 1940. január elseje óta kötelező, így tehát azt nem kell visszamenőleg is megfizetniük a nem nagyban előadásra dolgozó mézásoknak.

Biztosítjuk

ÉLETKÉRT

és

VAGYONUNKAT

a

már 57.

év óta

fennálló

intézetnél, mely

műveli a

biztosítás

összes ágazatait.

"NATIONALA"
Általános biztosító társaság
alakult 1892-ben

teljesen befizetett

alaptőke.

Lei 25.000.000.—

készpénzbeni tartalékok

1938. év végével

Lei 269.869.821.

1938. évben kifizetett károk

Lei 38.269.807.

a társaság fennállása óta

kifizetett károk

1 milliárd 621 millió Lei.

Képviseltek az ország minden részében.

Erdélyi kerületi iroda **Csaj, Str. Regina Maria 6.** (A társaság saját székházában.)

A cég bejegyeztetett az ilfovi törvényszéknél 71/1894. sz. alatt. Alapítási okirat közzétételét Mon. Of. 245/1882, valamint az utóbbi módosítások 172/1933 sz. alatt

SZÍNHÁZ·FILM·MŰVÉSZET

Rekordműsor a román husvéti ünnepen

Gazdag és változatos műsorról kedveskedik a színház a vasárnap kezdődő román husvéti ünnepre. Amint a falragaszok megjelentek és a közönség tudomást szerzett erről a ragyogó műsorról, máris valóságos rohamot intézett a pénztárak ellen, hogy idejében jó helyet biztosíthasson magának az előadásokra. Nem is lehet ezen csodálkozni, hiszen az

igazgatóság csak olyan darabokat tűzött most műsorra, amelyek valóban nagy és szériási sikert értek el. Ezek az előadások egyébként az operett-társulat bucsulóadásai is lesznek, mert az ünnepet után újra utra kel, hogy eleget tegyen más városokkal szemben vállalt kötelezettségeinek, amelyek abszolválása után megint haza fog térni.

Football a szinpadon

Csengery Aladár és Tihanyi Magda fognak futbalozni a gyermekekkel e hó 29-én, hétfőn délelőtt 11 órákor a Dörmögő Dömötör című gyermekdarabban, amelynek Hetényi Elemér a szerzője és amelyben Csóka József,

a kis gyermekek kedvence fogja játszani a címszerepét.

Jegyek már válthatók a színházi pénztárnál.

A SZÍNHÁZ HETI MŰSORA:

Szombat: Nincs előadás.
Vasárnap d. u. 3: Zsimberi zombori szép asszony. (Olcso helyárrakkal.)
Vasárnap d. u. 6: Pozsonyi lakodalom.
Vasárnap este 9: Aranymadár.
Hétfő délelőtt 11: Dörmögő Dömötör. (Nagy gyermekelőadás. Nagyon olcsó helyárrakkal.)
Hétfő d. u. 3: Pusztai szerená. (Olcso helyárrakkal.)
Hétfő d. u. 6: Handabanda.
Hétfő este 9: Pozsonyi lakodalom.
Kedd d. u. 3: Hazudik a muzsikászó. (Olcso helyárrakkal.)
Kedd d. u. 6: Aranymadár.
Kedd este 9: Pozsonyi lakodalom.

Szerda d. u. 3: Tul a nagy Krivánon. (Olcso helyárrakkal.)
Szerda d. u. 6: Pozsonyi lakodalom.
Szerda este 9: Aranymadár.

A CLUJI THALIA SZÍNHÁZ TIMISOARAI VENDÉGJÁTEKÁNAK MŰSORA:

Április 28, vasárnap d. u. 3 órákor: Francia szobalány.
d. u. 6 órákor: Fenség, fizekelt este 9 órákor: Klotild néni.
Április 29-én, hétfőn d. u. 3 órákor: Feleség.
d. u. 6 órákor: Szülők lázadása.
este 9 órákor: Klotild néni.
Április 30, kedd d. u. 3 órákor: A tolvaj.
d. u. 6 órákor: Klotild néni.
este 9 órákor: Földmúlás.

A CAPITOL MOZGÓ MŰSORA:

Vasárnaptól! Ünnepi műsor! A legszebb premiárfilm! A bölcsődal. Főszereplők: Benjamin Gigli, Maria Cebotari, Hichael Bohnen és Hans Moser. A film előtt: Uj szenzációs világhíradó, a legfrissebb világeseményekkel.

A ROYAL MOZGÓ MŰSORA:

Uj hangosgépen kerül bemutatásra az ünnepek legkimagaslóbb filmalkotása. Garry Cooper és Merle Oberon világláger: Lady és a cow-boy. Előtte: Schmelling-Joe Louis boxmérkőzés és híradó.
Vasárnap és hétfőn délelőtt 11 órákor matiné 12 és 19 lejes helyárrakkal.

A SELECT MOZGÓ MŰSORA:

Csütörtök, péntek, szombat: **Hivatalos szünet.**
Vasárnap, hétfő, kedd, szerda:
Az ezüst róka. Szellemes, izgalmas fordulatokkal teli, rendkívül elegáns rendezésű és fényes kiállítású vígjáték, főszerepekben: Linda Darnell és Tyrone Power. Műsoron kívül a legjobb Fox nemzetközi híradó.

A RIO MOZGÓ MŰSORA:

Pénteken és szombaton: **Hivatalos szünet.**
Vasárnap és a következő napokon: 3. 6 és 9 órákor két nagy sléger: 1. Egy anya szenvedési. Megható társadalmi dráma. Fősz.: Kay Francis, Bobby Jordan és Anita Louise. 2. A véres postakocsi. Izgalmas cow-boy film. Fősz.: Dick Foran és Patricia Walthall. 3. Journal. A vasárnapi előadásokon visszamaradni nem lehet!

AZ URANIA MOZGÓ MŰSORA:

Vasárnap, hétfő, kedd, szerda:
Szenzációs dupla műsor: 1. Stan és Bran mint repülők. A világhírű amerikai komikusok legszenzációsabb vígjátéka. 2. A borzalmak éjszakája. Izgalmas kalandorfilm, főszerepben: Boris Karloff. Műsoron kívül a legjobb U. F. A. híradó.

AZ EDISON MOZGÓ MŰSORA:

Nagy kettős husvét műsor: 1. A tavaszi szerená. Jeanette MacDonald és Nelson Eddy legsikerültebb színes filmje. 2. A Fekete Sas. Izgalmas, lebilincselő és érdekesítő cow-boy film Bob Lingsstone és William Farnum-mal. 3. Uj háborus híradó.

RÁDIÓ MŰSOR

Szombat, április 27.

Bucuresti. 13.55: Időjelzés, vízállásjelentés. 14: Hírek. 21: Hírek, sporthírek.

Budapest I. 7.45: Torna, hírek, hanglemerek. 11: Hírek. 13.10: „Eneklő ifjúság. Enek-kari hangverseny. 13.40: Hírek. 13.55: Szabó Pál gordonkázik. 14.30: Hanglemerek. 15.30: Hírek. 16.45: Üzenetek a Nemzetközi Vásárról. 17.45: Hírek. 18.15: Bercsényi Irén és Gáspár Ilona cimbalmozik. 19.15: Cigányzene. 20.15: Hírek. 20.25: „A mesebeli királyfi“. Elbeszélés. 20.40: „Muzsikál a mult“. Lehár Ferenc élete dalban, muzsikában és prózában. 22.40: Hírek. 23.10: A rádió szalonzenekara. 0.20: Cigányzene. 1.05: Hírek.

APRÓ HIRDETÉSEK

Szavanként 2 lej, legkisebb apróhirdetés 20 lej. Alláshirdetések, üdülőhelyek és fürdők hirdetései, továbbá elvesztett, eltűnt tárgyak miatti hirdetések szavanként 1 lej. Apróhirdetéseket csakis előrefizetés mellett közlünk. Jelígis levelekre, megkeresésekre csak válaszbélyeg ellenében válaszolunk és csak portózott leveleket továbbítunk.

ISMERI az örökéletű vert csipke függönyt? TUDJA, hogy minden kívánt méretben készül? LATTA már dus választékú miniatermünket? Jöjjen! Lásson! Győződjön meg! Kizárólag DER-BESC függönykellékszaktüzletben. Reg Ferdinand 11. Főemeleten.

Viláiban szoba konyhás komfortos új lakás kiadó. Praporgescu 28.

Ha Gheorghenibe jön és kóser házikosztót akar enni, látogasson el Kleinhoz, Piata Regina Maria 3, földszint.

Négyszáz kisfiat mellé keresek perfect német gyermekírásszonyt, ki magyarul is tud. Levelet a kiadóhivatal továbbít „Gyermekgondozónő“ jelígre.

Örökönyvelést, könyvek felfektetését, könyvelési restanciák feldolgozását vállalja Ipar-vállalat főkönyvelője. Cím a kiadóhivatalban

Kiadó különbejáratu szép parkettes szoba üresen, udvari üzletnek nagyon megfelelő. P. Mihai Viteazul 39, apartament 7.

Tricotage gép flach automata jaquard és egy gumifonal bevonógép üzemképes állapotban eladó. „Favorit“ Arad, Piata Avram Iancu 17.

Kiadó 3 szobás modern új, parkettes és festett lakás. Str. Fericiu 14.

Keresek sürgösen használt jó állapotban levő Röntgen-készüléket. „Kp“ jelígre a kiadóba.

Idős uriaszony szolid lakótársnót keres esinon berendezett lakásába. Érdeklődni 1-3 között. Cím: Iorga 3, ajtó 34. Lében.

Románul, magyarul és németül perfectül tudó tisztviselő kerestetik vidéki gyárhoz. Ajánlatokat „Szorgalom“ jelígre a kiadóhivatal továbbít.

Tanmúista, jó bizonyítványokkal, vidékre menne gyermekek mellé. Megkereséseket közzétett: Rosner, Piata Mihai Viteazul 25.

HIRDETÉS AZ ÜZLET LELKE, HIRDESSZEN AZ UJ KELET-BEN!

Meghalt King pilóta, aki Chamberlain Münchenbe szállította. Londonból közli a Rador: Az Airways Corporation társaság egyik eltűnt repülőgépeinek roncsait Lochlohamond közelében megtalálták. A személyzet három tagja életét veszítette. Közülük van D. S. King pilóta is, aki annak idején azt a repülőgépet vezette, amelyen Chamberlain 1938. szeptemberében a csehszlovák eseményekkel kapcsolatos válság idején történelmi nevezetességű németországi utját megtette.

RIMOCI INTREPR. DE TRANSPORT CLUJ
BIROU VISAVIL. CU GARA. PIATA GARII 9. TEL. - 3869. MAGAZIE GARAJ SI LOCUINTA STR. GARII 9. TEL. - 3024

Költözésétét butorkocsival legoicsóbban Rimoci száll váll. végzi. Telefon: 33-69, 80-85

Vegye meg és olvassa el A barlanglakó üzenete
című verskötetet, SALAMON LASZLO legújabb kötetének gyűjteményét. Megrendelhető az Uj Kelet könyvosztályában is

SZOM
K
A szab for
Bucuresti, rögzítő törv jelentett má gazdasági n ján emelhe miniszter az még nem in alapján ma szigorubb ez Bár az á zaleson ne szóló törvén vót terheli, okozott a n ban. Ugyan árait csak a a vevő terh vizont azt kereskedőne fel a detail már a kis Hasonló a h
A Cusa merj si In 8.4 százalé ták el. Ug vian Popp történt ko tust az ige ták.
A turdai pénztár Rt ujraválaszt G., Sándea József.
A Banca S. A., Sati céget Banc de Credit de Credit akkor a re pitották n
A Banc Lipova, le
A JISUV HOGY HANEM
Borparl tünk ki 1 1938-ban koládeban font érték 8.100 font 3.200 font zet egy e mit a jist ben, selye diszmüaru vapengékí miai prod
A Hásé vatalos s után ahh el, hogy sa kedve négy hón a tavalyi rianak és csolódása sebben fo
A pales lia vette a harmad re Egyipr importja emkedett nek: Aus mutatja, lődik Eur

KÖZGAZDASÁG

A nemzetgazdasági miniszter rendeletben szabályozza a maximált árak két százalékos forgalmi illetékének mikénti felszámítását

Bucuresti, április 26. A március 4-iki árrögítő törvény szerint az április 10-ig bejelentett március 4-iki árak csak a nemzetgazdasági miniszter előzetes engedélye alapján emelhetők, viszont a nemzetgazdasági miniszter azóta ilyen áremelési kéréseket még nem intézett el. Az ugyanezen törvény alapján maximált árakra nézve pedig még szigorúbb ez a rendelkezés.

Bár az április 1-én életbe léptetett két százalékos nemzetvédelmi forgalmi illetékről szóló törvény szerint a forgalmi illeték a vevőt terheli, ez a kérdés mégis komplikációt okozott a nagy- és kiskereskedői viszonylatban. Ugyanis a kiskereskedő a március 4-iki árait csak azzal a két százalékkal növelhette a vevő terhére, amely bélyegeket ő rótt le. Viszont azt a két százalékat, amit ő a nagykereskedőnek fizetett, már nem számíthatta fel a detailvevőnek, vagyis ez a két százalék már a kiskereskedői hasznot csökkentette. Hasonló a helyzet a nagykereskedő és gyáros

viszonylatában is.

A kérdéssel a napokban foglalkozott a Legfőbb Árelenőrző Bizottság, Traian Martinescu államtitkár elnöke alatt és azt a döntést hozták, hogy a március 4-iki árakat fel lehet emelni azzal az összesen hat százalékos forgalmi illetékkel, amelyből két százalékat a gyáros, két százalékat a nagykereskedő és két százalékat a kiskereskedő ró le. Foglalkoztak azzal is, hogy ugyanezen hat százalékkal emelhetők legyenek az összes maximált árak is, tekintve, hogy az ilyen árukkal kapcsolatos forgalmi illetékek jelenleg az eladó kereskedőket terhelik, noha az erről szóló törvény szerint az illeték csak a vevőt terheli.

A Legfőbb Árelenőrző Bizottság eme döntését a nemzetgazdasági miniszter elé terjesztette, aki a napokban külön rendeletben fogja szabályozni ezt a nagy fontosságú kérdést.

Bank- és biztosító intézeti hírek

A Cusa Noastra S. A. pt. Banca, Comert și Industrie, Satu-Mare, közgyűlésén 8.4 százalékos osztalék fizetését határozták el. Ugyanakkor ratifikálták dr. Octavian Popp és Reiter Móric igazgatóságba történt kooptálását, míg dr. Demian Tistust az igazgatóság új tagjává választották.

A turdai Egyesült Kisegítő és Takarékpénztár Rt. közgyűlésén az igazgatóságba újválasztottak: Velits G., dr. Csutak G., Sándean Gr., Veress S., Szabó F., Sárkány A., Nagy A., Csetry F. és Zalányi József.

A Banca de Credit Mărunt și Economii S. A., Satu-Mare, legutóbbi közgyűlésén a céget Banca de Credit Mărunt S. A. Casa de Credit Popular-ra változtatták, ugyanakkor a részvényőket 699.960 lejben átalapították meg.

A Banca Comercială și Poporală S. A. Lipova, legutóbbi közgyűlésén a részvény-

tőkét 3 millió lejben állapították meg, amit a Legfőbb Banktanács jóváhagyott.

A Prima Cassa de Păstrare din Timisoara-Mehala S. A., Timisoara, közgyűlésén a bank felszámolását határozták el. Felszámolók: Holz Jakab és Reiter Lajos.

A Banca de Credit pt. Covasna și Regiunea S. A., Covasna, május 5-én közgyűlést tart, amelyen határoznak az intézet további működése felett.

Banca de Credit S. A., Beius, május 11-én közgyűlést tart, amelyen határoznak a felszámolás befejezéséről.

A Dacia-România S. A. bucaresti biztosító intézet legutóbbi közgyűlésén a 60 millió lejes részvényőkének 80 millió lejre történő felemelését határozták el. Az igazgatóság először 10 millió lej névértékben 5000 darab 2000 lej névértékű részvényt bocsájt ki, ameyt a régi részvényeseknek 3.333 lejes árfolyamon kínál jegyzésre.

Palesztinai gazdasági hírek

Tel-Aviv, 1940 április közepén

A JISUV IPARANAK EXPORTJA NEM-HOGY CSÖKKENT VOLNA 1939-BEN, HANEM EGYENESEN NÖVEKEDÉST MUTAT

Borpárlatban 12.5 ezer font értékű vitünk ki 1939 utolsó négy hónapjában. — 1938-ban csak 7.7 ezer font értékű. Csokoládéban 8500 font értékűt az idén, 2000 font értékűt a tavaly. Éterikus olajokban 8.100 font volt a kivitel az idén, a tavalyi 3.200 fonttal szemben. És ugyanez a helyzet egy egész sereg más ipari cikkben, amit a jisuv állít elő: alumínium-odényekben, selyemben, festékekben és lakkokban, díszműárakban, kátránypapirosban, beret-vapengékben, fogorvosi műszerekben, kémiai produktumokban, stb., stb.

A Háséa közgazdász, M. Ettinger, a hivatalos statisztikai adatok szétboncolása után ahhoz a végső következtetéshez jut el, hogy a jisuv iparának háborus kilátásai kedvezőek. Háborus összexportja e négy hónapban 87 ezer fontra emelkedett a tavalyi 51 ezer fonttal szemben és Szíriának és Iráknak nagyobb mérvű bekapcsolódása után még egyre és még jelentősebben fog növekedni.

A palesztinai export 52 százalékát Anglia vette fel. A második helyen Szíria áll, a harmadikon Hollandia. A negyedik helyre Egyiptom nyomult előre. Palesztinai importja 24.000 fontról 42.000 fontra emelkedett e négy hónap alatt. Következnek: Ausztrália és India. A statisztika azt mutatja, hogy Palesztina exportja áttérrelődik Európáról a brit birodalom ázsiai,

afrikai és ausztráliai tagállamaira és gyarmataira.

A ZSIDÓ IPAR 5699-BEN

A Jewish Agency statisztikai felvétele, amely 315, összesen 6055 munkást foglalkoztató ipari üzemre terjedt ki, megállapította, hogy a jisuv iparának helyzete nem változott a mult zsidó kalendáriumi évben, vagyis 1938 októberétől 1939 szeptember végéig. A munkások számában, a munkanapokban és a munkabérekben egyképpen állandóság mutatkozik. A termelés értéke viszont szeptemberben, a háboru folytán, 12.7%-os emelkedést mutat. Az ipari munkások havonta átlag 23.2 napot dolgoztak és átlagos bérük 310.5 mille volt naponta.

A BANK HAPÓALIM (MUNKASBANK) MÉRLEGE

A szakszervezetek pénzügyintézetének 1939. évi mérlege 26.800 font összegű tőkegyarapodást mutat ki. Az intézet alapítókéje 121.900 fontról 148.700 fontra emelkedett. Az új részvényesek majdnem kivétel nélkül az USA-ból kerültek ki, ahol a bank eredményes részvényeladási propagandát fejtett ki. Miatán a banknak 41.500 font összegű tartalékotkéje is van, saját tőkét túlhaladják a 130.000 fontot. Betétekben 468.053 fontot kezelt a pénzügyintézet. Kihelyezéssel meghaladják a félmillió fontot; pontosan 590.227 fontot tesznek ki. Bruttóhaszna 43.979 font volt, tiszta jövedelme 9087 font. Az intézet 4% osztalékot fizet.

KÖZGAZDASÁGI ÉRDEKESEK:

Narancs-konzervekben és szörpökben több ezer fontos állami megrendelés érkezett be a szakgyárakhoz.

A román hajók megint rendszeresen ki fognak kötni Telavivban. A Transilvanián és a Basarabián kívül három új teherhajó is fog közlekedni Románia és Palesztina között. Viharban, amikor lehetetlen a kirakódás Telavivban, a hajók legalább is 12-24 órát fognak várakozni a zsidó kikötőben.

A mezőgazdasági főiskola megnyitását a jövő tanévre helyezte kilátásba a Héber Egyetem rektora, Fraenkel professzor. A tananyagot öt évre osztják fel. A két első évben elméleti tárgyakat hallgatnak a diákok a központi egyetemen Jeruzsálemben. A harmadik évet mezőgazdasági üzemekben kötelesek eltölteni. A negyedik és az ötödik évben gyakorlati munkát folytatnak a rechoboti kísérleti állomáson.

Iparművészeti iskola nyílik meg Telavivban. Egy volt egyetemi magántanár, Fritz Schlesinger mérnök lesz a vezetője. Grafikától a kirakatrendezésig, butorterveztől a propagandáig és a reklámgigáig mindenre tanít majd, ami túlhaladja az ipar kereteit és már a művészet határán jár.

(B. F.)

Ipari és kereskedelmi vállalati hírek

Fierotel S. A. pt. Desfacerea Produselor de Fier și Oțel cég alatt Bucurestiben vaskereskedelmi vállalat alakult 10 millió lej részvényőkével, a Resița Művek alapításában. A Resița a részvényőke 95 százalékat jegyezte le.

A Carmen S. A. cipőgyár, Oradea, 1939. évi mérlegében 20 millió lej részvényőke és 73.931 lej tartalékalap mellett 2 millió 710.114 lej tisztanyereséget mutat ki. A mérleg főösszege 70.770.240 lej. A közgyűlést május 12-én tartják meg.

Az Uzinele de Fier S. A. Cluj, 1939. évi mérlegében 1.500.000 lej részvényőke és 12.175 lej tartalékalap mellett 36.926 lej nyereséget mutat ki. A mérleg főösszege 3.675.549 lej.

A „Vitrum” S. A., Timisoara, 1939. évi mérlegében 5 millió lej részvényőke és 2 millió 50.000 lej tartalékalap mellett 514 ezer 25 lej nyereséget mutat ki. A mérleg főösszege 8.866.211 lej. A közgyűlést május 14-én tartják meg.

Az Industria Textila S. A. Ehrlich et Auscher, Timisoara, 1939. évi mérlegében 1.200.000 lej részvényőke és 285.220 lej tartalékalap mellett 132.007 lej nyereséget mutat ki. A mérleg főösszege 5.135.084 lej. A közgyűlést május 11-én tartják meg.

A ROMÁN NEMZETI BANK HIVATALOS DEVIZÁRFOLYAMAI:

	107% felárral:	
Dollár	211.65—216.95	
font	851.80—873.13	
palesztinai font	852.84—874.16	
egyiptomi font	873.54—895.38	
holland forint	112.40—115.20	
svájci frank	47.51—48.75	
belgas	35.61—36.54	

	38% felárral:	
font	567.87—582.08	
holland forint	74.93—76.80	
svájci frank	31.67—32.50	
belgas	23.74—24.33	
francia frank	3.24—3.31	
márka	49—50	
olasz líra	7.17—8.25—9.50	
pengő	26.50—27	
cseh korona	4.68—4.77	
szlovák korona	4.68—4.77	
török líra	92.—	
dinár	2.898—3.05	

A SZABADFORGALMI DEVIZAHIVATAL ARFOLYAMAI:

	(70%-os kvóták)	
Angol font	973.50	
palesztinai font	974.50	
egyiptomi font	997.80	
dollár	241.90	
francia frank	5.50	
svájci frank	54.25	
belgas	40.45	
svéd korona	57.55	
holland forint	123.40	
norvég korona	53	
török líra	192	
angol font, 40%-os kvóta	1023	
angol font, 20%-os kvóta	1078	

A B) lista kompenzációk Arfolyamai:

font, angliai árukra	1950
font, angol gyarmatok áruira	1950

SZÉPSÉGE ÉRDEKÉBEN

használja naponta a Richard Hudnut cég kiváló minősége által világhírű készítményeit.

PUDER, KRÉM, ARCROUGE, AJAKROUGE

RICHARD HUDNUT.

Szépségápolás

PARIS-NEW-YORK

Felül kell bélyegeztetni az üzleti könyveket

Az április elsején életbe lépett adótörvények többek között a bélyegilletéket is emelték, még pedig 20 százalékkal. Ennek az intézkedésnek a következtében emelkedik az a bélyegilleték is, amelyet az üzleti könyvek minden egyes lapja után le kell fizetni. Mint ismeretes, ez az illeték eddig 5 lei volt laponként, a 20 százalékos emelés következtében azonban 6 lei lett.

A pénzügyminisztérium most rendeletet intézett az egyes pénzügyigazgatóságokhoz, amelyekkel közölte, hogy a 6 lejes illetéket nemcsak az új üzleti könyvek láttaozásakor kell lefizetni, hanem a régi könyvek esetében is, még pedig a következőképpen: az egy lej többlet minden olyan lap után esedékes, amelyre 1940. április elsejétől bejegyzéseket eszközöltek és természetesen le kell róni az egy lejes többletet az úres lapok után is.

A rendeletnek megfelelően az érdekeltek legkésőbb április 30-ig kötelesek az említett többlet-illetéket leróni. Minden egyes üzleti könyv esetében külön kérvényt kell beadni a pénzügyigazgatóság bélyegosztályához és a kérvényekben külön kell feltüntetni, hogy hány lapon eszközöltek bejegyzéseket április elseje óta és hány lejes lap van még a könyvben.

Cégbejegyzések

A Petrosani S. A. R. pt. Exploaierea Minelor de Cărbuni legutóbbi igazgatósági ülésén az igazgatóságba kooptálták: dr. Kunder Antal volt magyar kereskedelmi minisztert, Fluck Andort és Perényi Istvánt. Ugyanakkor az igazgató-bizottság tagjává a következőket választották meg: Ioan E. Bujoiu, dr. Chorin Ferenc, dr. Kunder Antal, Crețianu Gheorghe, Alimăneanu D., dr. Szász Pál és Mircea Ionescu vezérigazgatót.

Az Elgiba Soc. de Distribuție Electricității în Banat S. A., Timisoara, közgyűlésén a 100 millió lejes részvényőket 10 millió lejre szállították le, a 10.000 lejes részvények névértékének 1000 lejre történő lebélyegzésével.

A Galvani Fabrica pt. Articole Electrotehnice S. A., Timisoara legutóbbi közgyűlésén az igazgatóságba választották: dr. Liviu Gábor, dr. Sava Jurgovan, Győri Árpád és Gr. Lahovary, akiket a törvényszék bejegyzett.

A Duschnitz S. A., Timisoara, legutóbbi közgyűlésén a vállalat felszámolását határozták el. Felszámoló: Duschnitz Pál, akit a törvényszék bejegyzett.

UJ KELET *Legújabb hírek*

(Elsőoldali cikkünk folytatása)

Washington, április 26. (Rador). A Reuter jelenti, hogy Göring marsall sajátkezi üzenetet küldött Washingtonba, amelyben sajnálatának ad kifejezést Losey kapitány, stockholmi amerikai katonai attasé halála felett, aki egy Norvégia elleni német repülőátadás alkalmával életét vesztette. Németország washingtoni katonai attaséja átadta Göring üzenetét Arnold tábornoknak, aki az Egyesült Államok légi haderejének parancsnoka.

A német lapok nyílt német városok bombázásával vádolják az angolokat

Berlin, április 26. (Rador). A német sajtó megállapítja, hogy az utóbbi időben egyre gyakrabban fordulnak elő olyan esetek, hogy angol repülőgépek bombát dobának nyílt német városokra, amelyek pedig katonai szempontból semmilyen jelentőséggel sem bírnak. Így április 12-én bombázták a Schleswig-Holsteinban levő Heilinghafen város vasútállomását, míg az április 22-ről 23-ra virradó éjszaka Oslo polgári lakosságára dobtak bombát. A következő éjjel a schleswig-holsteini Heide várost és a Sylt-szigeten levő Wenningstadt fürdővárost bombázták. Bár a bombák nem okoztak károkat, de Németország — írják a német lapok — nem nézheti sokáig közömbösen ezt az eljárást.

A német légi haderőnek eddig parancsa volt arra, hogy ne bombázzanak katonailag jelentéktelen nyílt városokat. Ha azonban az angolok katonai szempontból jelentéktelen városokat fognak bombázni, úgy egy napon

álomkiből riasztják majd fel őket és minden bombára bombával fognak válaszolni.

Stockholm, április 26. (Rador). A Trelleborg Tidningen című lap jelenti, hogy az elmúlt szerdán két német teherhajó elsüllyedt a Sund-szoros déli részén.

Néhány angol hadihajó állítólag behatolt a trondheimi fjordba

Stockholm, április 26. (Rador). A Reuter jelenti: A svéd fővárosból érkező meg nem erősített hírek szerint néhány angol hadihajó behatolt a Trondhjem-fjordba, miután kiterőszakolták a befutást, mert a német parti űtegek hatalmukban tartották a fjord bejáratát.

Valószínűnek tartják, hogy a németek több torpedórombolót és egy cirkálót tartottak készenlétben a fjordban, hogy ezekkel oldalba támadják az angol és a norvég csapatokat. Jelentik, hogy a harcban angol vadászpilóták is részt vesznek, amelyek leterítették egy német bombavetőt. Mint jelentik, esőtörtőkön több angol és francia légelhárító ágyú érkezett, úgyhogy a szövetségesek és a norvégok helyt tudnak állani a német légi bombázások veszélyével szemben.

A norvégiai német csapatok 1300 repülőgépet felett rendelkeznek

Róma, április 26. (Rador). A Popolo di Roma norvégiai különtudósítója jelenti, hogy a norvégiai német csapatok parancsnoka 1300 repülőgépet felett rendelkezik, amelyek közül nyolcszáz nehéz bombavető, kétszáz könnyű bombavető és háromszáz vadászgép.

A ROYAL MOZGÓ UJ HANGOSGÉPPLEL MUTATJA BE az ünnepek legkimagaslóbb filmszenzációját.

Garry Cooper és Merle Oberon

egyetlen nagy közös filmje:

Lady és a cow-boy

Izgalom, szerelem, ötletek, tempó. Egy igazi világsláger.

Előtte: SCHMELING—JOE LOUIS boxmérkőzés és HIRADÓ!

VASÁRNAP és HÉTFŐ délelőtt 11 órakor NAGY MATINE. Lei 12—19.

Tüzérségi tevékenység a nyugati fronton

Párizs, április 26. (Rador). A francia főparancsnokság jelenti: Tüzérségi tevékenység a Sarre vidéken.

Francia kommentálás a norvégiai helyzetről

Párizs, április 26. (Rador). A Havas ügynökség a norvégiai helyzetet kommentálva, megállapítja, hogy az előző és előretolt különítmények felderítő tevékenységét most már az érintkezés felvétele követi, a szemben álló csapatok között. Nyilvánvalóan nagyobb arányú harcok küszöbén állunk, különösképpen, ha a Balti tenger mellett összpontosított német csapatok norvégiai partraszállásra vannak szánva és nem pedig arra, — ami egyébként lehetséges, — hogy megkíséreljék a tenger felől megrohanni Svédországot.

A Narvik körüli harcokról szólva, a német hivatalos jelentés megállapítja, a szövetségesek tulsúlyát, ami annak beismerését jelenti, hogy a német csapatok ezen a ponton visszavonultak. A gyűrű északon egyre szorosabb lesz körülöttük. A hadműveleteket a kedvezőtlen időjárás akadályozza és késlelteti. A hőmérséklet mínusz 15 fokra süllyedt és állandóan hóvihar tombol. A német csapatok jelentős megerősítést kapva, visszafoglalták Lillehammert. Az ennek elfoglalására előrelküldött szövetséges különítmény feladata egyébként az volt, hogy a szövetséges csapatok zömének felvonulását fedezze. A németek most a svéd határ felé fokozzák tevékenységüket, Oslótól északra és északnyugatra.

Több norvégiai és dániai légi és hadi támpontot bombáztak az angol repülők

London, április 26. (Rador). Az angol légügyi hivatal jelenti, hogy angol repülők több norvégiai és dániai német légi és hadi támpontot bombáztak. Megtámadták a vallói benzinkerakot Osló mellett, számos tüzet okozva, továbbá bombázták az oslói kikötőben levő német hajókat. A stavangeri kikötőt bombázva, találat ért négy német hajót és elpusztult egy hidroplán. Ugyanez a

repülőraj visszatérőben leterített egy másik német hidroplánt és egy bombavetőt, két hidroplánt pedig súlyosan megrongált. Norvégia különböző pontjai felett hat német gépet terítették le az angol repülők és a légvédelmi tüzérség, nyolcat pedig súlyosan megrongáltak.

A német hadijelentés

Berlin, április 26. (Rador). A német főhadiszállás jelenti: Angol tengeri egységek április 25-én bombázták Narvik kikötőt. Trondjemnél további megerősítések csapatok s hadianyag partraszállítása rendszeresen folyik. Repülőink több támadást intéztek felvonuló csapatok és összeköttetést szolgáló utak és vasutvonalak ellen. Tizenegy angol repülőgépet leterítettünk és repülőink bombázták és eltaláltak több angol csapat szállító hajót. Angol repülőgépek április 25-ikéről 26-ra virradó éjszaka bombázták a trondheimi légi támaszpontot, megrongáva több gépünket. Bombázták továbbá Oslót és környékét is. Az itt okozott károk még nem voltak felbecsülhetők.

A nyugati fronton légi harcok zajlottak le. Egy német gép belga területen kényszerleszállást végzett, a legénység megmenekült. Az éjszaka folyamán ellenséges repülőgépek hatoltak be a német öblbe, Shylt szigete felett egy angol bombavető gép lezuhant és alámerült a tengerbe.

— Az uccán szülte meg gyermekét egy nyomorgó asszony. Temesvárról jelentik: Lácatus Ana Kunz-telepi munkásasszonyt szülési fájdalmak lepték meg tegnap, amikor egyedül tartózkodott lakásán. A szerencsétlen nő kívánszorgott az uccára és ott adott életet gyermekének. A kihívott mentők a nyomorgó asszonyt csecsemőjével együtt kórházba szállították.

Helyén marad a Pierlot-kormány

Brüsszel, április 26. (Rador). Pierlot miniszterelnök ma délelőtt kihallgatáson jelent meg Lipót király előtt. Az audiencia után elmondotta az újságíróknak, hogy kormánya annakidején a liberális, a katolikus és a szociáldemokrata párt együttműködése alapján alakult meg és teljességgel megengedhetetlen, hogy a liberális képviselők nagyrésze a

kormány ellen foglaljon állást.

Az uralkodó a délelőtt folyamán kihallgatáson fogadta Paul Hymant, a liberális parlamenti csoport vezérét.

A Pierlot-kormány délután negyedhárom órakor minisztertanácsot tartott. A kormány jelenlegi összetételében továbbra is helyén marad.

Az Aaland-szigetek elfoglalására irányul a Balti-tengeri kikötőkben észlelhető német tevékenység?

LONDON, április 26. (Rador). A pénteki angol lapok felteszik a kérdést, vajjon a balti-tengeri kikötőkben tapasztalható katonai tevékenység egy Svédország elleni támadás előjátékát képezi-e, vagy pedig csak az Aaland-szigetek elfoglalását célozza?

A News Chronicle szerint az Aaland-szigetek elleni esetleges támadás nyugtalanítást keltene ugyan Moszkvában, mégis az oroszok gyakorlati okok szem előtt tartásával jóváhagyják a szigetek elfoglalását.

Rendeleti uton szabályozták a cipők eladási árát

Bucuresti, április 26. (Rador). A nemzetgazdasági minisztérium rendeleti uton szabályozta a cipők eladási árát. A rendelet-höz két táblázat van mellékelve. Az első az öt legnagyobb cipőgyár: a Dermata, Alexandrescu, Mociornita, Filit és Carmen művek által forgalomba hozott cipők, a második kimutatás a rendelkezésre készített cipők árát szabályozza és külön intézkedik a luxus-cipőkről, továbbá a fővárosban és tartományi központokban rendelkezésre készített cipők áráról, amelyek semmi esetre sem lehetnek magasabbak, mint voltak 1940 március 4-ikén.

Az első, tehát a nagy gyárak termékeit szabályozó táblázaton a következő árak szerepelnek: box (fekete és barna) cipők 630 lej, dupla talpu: 755, női cipő 590, chevraux és box félcipők 585 lej.

A rendelkezésre készült boxcipő, varrott talppal 1100, félcipő: 1000 lej. Belföldi lakkcipő: 1100, importált lakkcipő: 1300 lej. Női chevraux cipő, varrott talppal 1150, box cipő 850 lej.

A táblázaton még számos különböző kategóriákhoz tartozó cipő árának szabályozása szerepel.

Angol-francia kijelentés szerint:

„A szövetségesek minden újabb német támadás esetén azonnal beavatkoznak“

Reynaud újabb beszámolója a külügyi bizottság előtt a nemzetközi helyzetről

LONDON, április 26. (Rador). Az egyik angol lapban megjelent azzal a hírrel kapcsolatban, hogy a szövetségesek biztosítékot nyújtottak Svédországnak, hogy német támadás esetén azonnal segítségére sietnek, mértékadó körből kijelentették a Reuter-ügynökségnek, miszerint magától értetődő, hogy Anglia és Franciaország szívére minden újabb német támadás alkalmat szolgál az azonnali beavatkozásra. Ugyanakkor azonban nem következik szükségszerűen ebből a tényből az, hogy Svédországnak formáliszerinti biztosítékot nyújtottak ebben az irányban.

Reynaud nyilatkozata a nemzetközi helyzetről

Párizs, április 26. (Rador). Reynaud miniszterelnök csütörtökön délután a képviselőház külügyi bizottsága előtt nyilatkozott a nemzetközi helyzetről. Miután ismertette a norvégiai katonai és tengeri hadműveletek kifejlődését, csodálatát fejezte ki a norvég király, kormány és nép iránt, amely olyan férfiasággal állt ellent a németeknek. Rámutatott a Quisling-féle bábkormány csufos bukására s felsorolta a németek súlyos tengeri veszteségeit s kijelentette, hogy a norvégok eddigi ellenállása azt eredményezte, hogy megakadályozták a szárazföldi összeköttetést a Dél-Norvégiában partraszállt német főerők s az ország északi részében levő csapatok között. Franciaországnak más országokkal való viszonyát vizsgálva, dicsérete a török kormány hűségét és megelégedését fejezte ki a hasznos együttműködését a délkelet-európai béke fenntartása érdekében.

Ezután Franciaország és Olaszország kapcsolatát vizsgálta s miután ismertette az utóbbi hónapok ezzel kapcsolatos eseményeit, kijelentette, hogy ha Franciaországtól anynyira kívánt őszinte eszmecsere eddig még

nem jöhetett létre a két ország közti függő kérdések ügyében, a felelősség nem a francia kormányt terheli, amelynek továbbra is az a meggyőződése, hogy meg kell oldani a földközi-tengeri népek szükségleteit és törvényes érdekeit.

Beszéde befejezésében rámutatott a szövetségesek közös akaratára, hogy teljes határozottsággal szálljanak szembe minden eszményteliséggel s fokozott erővel folytassák a háborút a béke helyreállításáig, amely véget vetne a nyers erőszak uralmának és biztosítaná az összes népek függetlenségét és biztonságát.

Párizs, április 26. (Rador). Reynaud miniszterelnök csütörtökön kihallgatáson fogadta Franasovic román nagykövetet.

Washington, április 26. (Rador). Cordell Hull külügyi államtitkár megerősítette, hogy az Egyesült Államok kormánya továbbra is elismeri Kauffmann washingtoni dán követet, annak ellenére, hogy Dániát a német birodalom elfoglalta.

FRATERNITAS Könyv- és Lapkiadó P. T.